

NATUURBEHEERPLAN

NATUURBEGRAAFPLAATS WEERTERLAND

Opdrachtgever:

Paquay Holding BV

Projectnr:

WEE159-0001

Datum:

8 augustus 2023

NATUURBEHEERPLAN

NATUURBEGRAAFPLAATS WEERTERLAND

Opdrachtgever: Paquay Holding BV
Projectnr: WEE159-0001

Status: DEFINITIEF
Datum: 8 augustus 2023

T 088 - 33 66 333
F 088 - 33 66 099
E info@kragten.nl

© 2023 Kragten
Niets uit dit rapport mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van Kragten. Het is tevens verboden informatie en kennis verwerkt in dit rapport ter beschikking te stellen aan derden of op andere wijze toe te passen dan waaraan in de overeenkomst toestemming wordt verleend.

Opsteller:
PSMU

Verificatie:
CTB

Validatie:
PGE

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING.....	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doel	5
1.3	Leeswijzer	5
2	BELEIDSKADERS.....	7
2.1	Natuurbegrafplaats Weerterland	7
2.2	Braná gedragcode.....	8
2.3	Provinciale gebiedsbescherming (geen negatieve effecten).....	9
2.4	Beschermde houtopstanden en kapvergunning.....	10
2.5	Soortenbescherming	11
3	INRICHTING- EN ONTWIKKELING WEERTERLAND.....	13
4	BEHEERWERKZAAMHEDEN.....	17
4.1	Algemeen.....	17
4.2	Regulier beheer	18
4.3	Natuurbeheer	21

Bijlage 1: Ecologisch Werkprotocol

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Momenteel is natuurbegraafplaats Weerterland in ontwikkeling. Eén van de belangrijkste doelstellingen bij de ontwikkeling van natuurbegraafplaats Weerterland is het behoud en de versterking van de oorspronkelijke flora en fauna. Met de oorspronkelijke flora en fauna worden de inheemse plant- en diersoorten bedoeld die van origine in het betreffende gebied voorkomen. Voor het behoud en de versterking van de oorspronkelijke flora en fauna dient het toekomstige bosbeheer gericht te zijn op de vergroting van natuurwaarden en omvorming naar een gevarieerd inheems natuurbos. Het perceel krijgt hiermee meer leeftijdsvariatie, wordt soortrijker en krijgt meer structuur. Met een natuurbeheerplan worden de handvatten geboden voor het uitvoeren van het juiste beheer waarmee het terrein (tijdens de gebruiksfase) duurzaam wordt getransformeerd naar het gewenste eindbeeld en waarmee de natuurwaarden worden behouden en versterkt.

1.2 Doel

Opstellen van een Natuurbeheerplan met richtlijnen voor het beheer en onderhoud van Natuurbegraafplaats Weerterland met specifiek aandacht voor de beoogde transformatie met behoud en versterking van de natuur en natuurwaarden op het terrein.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 omschrijft het kader waarmee rekening gehouden dient te worden bij het beheer en onderhoud van de natuurbegraafplaats. Ten eerste heeft dit betrekking op richtlijnen en kaders voor behoud, bescherming en ontwikkeling van de natuur. Op de tweede plaats op het waarborgen van de functionaliteit als begraafplaats.

Hoofdstuk 3 geeft op hoofdlijnen een beschrijving van het landschappelijke ontwerp met de voorgenomen transformatie om te komen tot het gewenste eindbeeld en landschapstypen. De beheer- en onderhoudsmaatregelen dienen er aan bij te dragen om te komen tot het gewenste eindbeeld.

Hoofdstuk 4 omschrijft tot slot de beheer- en onderhoudswerkzaamheden (inclusief frequentie en uitvoeringsperiode) die nodig zijn om uiteindelijk te komen tot het gewenste eindbeeld en landschapstypen.

2 BELEIDSKADERS

2.1 Natuurbegraafplaats Weerterland

Natuurbegraafplaats Weerterland (natuurbegraafplaatsweerterland.nl) is een natuurbegraafplaats als laatste rustplaats voor iedereen. Het bijzondere hierbij is dat het graf niet wordt geruimd en het grafrecht eeuwig is. Dit is een manier om het lichaam terug te geven aan de natuur waarbij het respect voor de overledene hand in hand gaat met het respect voor natuur en milieu. Natuur doet iets met je en daarom kiezen steeds meer mensen voor begraven in de natuur. Ook worden nabestaanden ontlast omdat er geen grafrechten verlengd hoeven te worden en omdat er geen onderhoud nodig is aan het graf. De onderstaande kaders liggen ten grondslag aan het gebruik en het beheer en onderhoud van natuurbegraafplaats Weerterland. Deze kaders hebben enerzijds betrekking op het behoud en de ontwikkeling van de natuur in het plangebied en anderzijds op het functionele gebruik van het terrein als begraafplaats.

Natuurbegraafplaats Weerterland als natuurgebied:

Een van de belangrijkste doelstellingen van Natuurbegraafplaats Weerterland is het vergroten van de natuurwaarden en soortenrijkdom. Het huidige bos was oorspronkelijk bedoeld als productiebos voor de mijnbouw. Het toekomstige bosbeheer is gericht op vergroting van natuurwaarden en omvorming naar een gevarieerd inheems natuurbos. Het perceel krijgt meer leeftijdsvariatie, wordt soortrijker en krijgt meer structuur. Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

- Het reeds aanwezige landschap met de huidige natuur- en landschappelijke waarden is leidend in de vormgeving en het beheer en onderhoud van de natuurbegraafplaats.
- Niet-natuurlijke ingrepen staan enkel en alleen in het teken van functionaliteit, veiligheid en begaanbaarheid van het terrein als begraafplaats. De niet natuurlijke ingrepen beperken zich tot de parkeerplaats, ontvangstgebouw, de informele afscheidslocaties en de randzones ten behoeve van de zichtlijnen.
- Alleen inheemse, gebiedseigen beplanting wordt gestimuleerd.
- Voor het behouden en versterken van de aanwezige natuur en ecologische waarden tijdens het beheer en onderhoud, hanteert Natuurbegraafplaats Weerterland het ecologisch werkprotocol (zie bijlage 1).

Natuurbegraafplaats Weerterland als begraafplaats:

Binnen het boven omschreven kader voor het behoud en de versterking van de natuur, dient Weerterland ook te kunnen voorzien in haar functie als natuurbegraafplaats. Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

- De onverharde (reeds aanwezige) paden op de natuurbegraafplaats zijn publiek toegankelijk.
- De grafpercelen worden minimaal 24 vierkante meter groot.
- Voor het gebruik, het beheer en onderhoud en het begraven zelf zijn de voorwaarden uit het ecologisch werkprotocol (zie bijlage 1) en de regels van de Brana Gedragscode (zie paragraaf 2.2) leidend.
- Er vinden geen ruiming plaats en er heerst dus eeuwige grafrust.
- Als markering voor een begraafplek is enkel een gedenkteken van natuurlijke materialen dat door de natuur wordt opgenomen toegestaan. Soms kan een boom (inheemse gebiedseigen soorten: Linde, Haagbeuk, Lijsterbes, Veldesdoorn of Hulst) als gedenkteken worden geplant.
- De natuurbegraafplaats is van begin af aan (zowel tijdens de gebruiksfase als daarna) vrij toegankelijk voor zowel de nabestaanden als andere bezoekers van het terrein. De bezoekers van het terrein dienen op de paden te blijven.

2.2 Brana gedragscode

Brana is de branchevereniging voor natuurbegraafplaatsen in Nederland. Brana bewaakt de kwaliteit, continuïteit en profilering van natuurbegraafplaatsen en komt op voor de belangen van de leden. Elke natuurbegraafplaats die voldoet aan de Brana-criteria kan lid worden van de vereniging. Deze Brana-criteria worden ook wel de Brana gedragscode genoemd. Zoals de website van Brana formuleert, maakt elke natuurbegraafplaats die deze gedragscode onderschrijft duidelijk dat zij de kwaliteit en continuïteit van de bedrijfsvoering borgt door duurzaam en maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Natuurbegraafplaats Weerterland conformeert zich aan de gedragscode van Brana.

Hierbij zijn de volgende gedragsregels door Brana opgesteld (bron: www.brana.nl):

1. Een Brana lid beheert een voor publiek toegankelijke natuurbegraafplaats in een gebied met de planologische hoofdbestemming natuur en de toegevoegde functie of bestemming begraven of natuurbegraafplaats.
2. Een Brana lid garandeert dat het natuurbeheer plaatsvindt door een gecertificeerd natuurbeheerder.
3. Een Brana lid voldoet aan alle wettelijke bepalingen en voorschriften verband houdende met de exploitatie van een natuurbegraafplaats.
4. Een Brana lid draagt zorg voor een correct en respectvol verloop van begrafenissen en van een respectvolle bejegening van het publiek.
5. Een Brana lid garandeert dat medewerkers voldoende zijn toegerust om hun werkzaamheden servicegericht, verantwoord en correct te verrichten.
6. Een Brana lid maakt publiekelijk duidelijk:
 - a) Dat er grafgruist voor onbepaalde tijd heerst i.c. dat graven niet worden geruimd en hoe de grafgruist voor onbepaalde tijd wordt geborgd.
 - b) Dat grafmarkeringen alleen van organische en andere natuurlijke inheemse materialen zijn, die van nature op de betreffende natuurbegraafplaats voorkomen en hoe de toestemming tot het plaatsen van een grafmarkering plaatsvindt.
 - c) Dat er geen bovengrondse as-verstrooiing mag plaatsvinden.
 - d) Dat zij op basis van een natuurbeheerplan het natuurbeleid en -beheer uitvoert, dat het beleid is gericht op in stand houden en verbeteren van de kwaliteit van natuur, bos en bodem en van de biodiversiteit en hoe zij periodiek rapporteert over de effecten en resultaten van dat beleid.
 - e) Welke milieueisen er zijn gesteld aan verzorging van overledenen en gebruik van middelen en materialen, zoals kleding en kisten.
 - f) Hoe zij voorkomt dat er oneigenlijke barrières worden opgeworpen die een verantwoorde natuurontwikkeling belemmeren en welke maatregelen er worden genomen ter voorkoming van schadelijke effecten door activiteiten en gebruik van materialen en middelen die milieuverstoring, -verontreiniging en -belasting tot gevolg kunnen hebben.
 - g) Wie de eigenaar en de beheerder of gebruiker is.
 - h) Hoe de registratie van de verleende grafrechten en de graven is geborgd.
 - i) Hoe de grafgruist voor onbepaalde tijd is geborgd.
 - j) Hoe de bijzondere verbinding van mens met natuur en cultuur op de natuurbegraafplaats gestalte krijgt.
 - k) Wat de rechten en plichten zijn van de eigenaar/beheerder en van de rechthebbende van het grafrecht en hoe deze kenbaar worden gemaakt.
 - l) Hoe de locatie van verleende grafrechten verantwoord en begrijpelijk kenbaar wordt gemaakt aan belanghebbenden.
 - m) Hoe de duurzame en maatschappelijk verantwoorde exploitatie en beheer van het gebied als natuurgebied en natuurbegraafplaats tot in lengte van dagen is geborgd.

Voor meer informatie zie: www.Brana.nl

2.3 Provinciale gebiedsbescherming (geen negatieve effecten)

Het Limburgse deel van het Nationale Natuurnetwerk wordt ook wel de Goudgroene natuurzone genoemd. Binnen de goudgroene zone streeft de provincie naar behoud en beheer van de reeds aanwezige natuur en de ontwikkeling van nieuwe natuur.

Daarnaast spreekt men binnen de provincie ook over een zilvergroene en een brongroene natuurzone. De zilvergroene natuurzone betreft vooral een overgangszone tussen de goudgroene en overige gebieden. De zilvergroene zone is geen onderdeel van het Nationaal Natuurnetwerk, maar ondersteunt wel de functionaliteit en effectiviteit van de goudgroene natuurzone. De provincie stimuleert hier de ontwikkeling van natuur en landschap met subsidies en natuurcompensaties. De brongroene landschapszone omvat landschappelijk waardevolle beekdalen en bufferzones rond bestaande natuurgebieden met de daarin aanwezige (extensievere) landbouwgebieden, monumenten, kleinere landschapselementen, waterlopen en dergelijke. Het beleid in de brongroene landschapszone is gericht op het behoud, ontwikkeling en beleving van landschappelijke kernkwaliteiten.

Het volledige bestaande bosgebied in het plangebied van natuurbegraafplaats Weerterland behoort tot de goudgroene natuurzone. Het nieuw aangelegde bos alsmede de gerealiseerde heidezone liggen daar buiten. Het entreegebied behoort tot de brongroene natuurzone (zie onderstaande afbeelding).

De goudgroene natuurzone binnen het plangebied is volledig aangeduid als het natuurbeheertype 'N16.03 Droog bos met productie'. Het bos is daarnaast door de provincie Limburg aangeduid als 'Naaldbos zonder bijzondere natuurwaarden' (Atlas Limburg). In dit beheertype is de mate van verstoring als gevolg van natuurbegraven het kleinst en zijn kansen voor natuurontwikkeling van het gebied het grootst (Molenaar *et al.*, 2009; Alterra-rapport 1789).

Ook geeft de Bosgroep Zuid-Nederland, de voormalig beherende partij, in een memo (Truijn, 2018) aan een positief effect op het plangebied te zien als gevolg van de omvorming naar een gevarieerd inheems natuurbos. Mits de toekomstige ontwikkeling landschappelijk wordt ingepast, is er ook binnen de brongroene landschapszone geen sprake van negatieve effecten. Zie ook 'Plan van aanpak natuur' (December 2022).

2.4 Beschermd houtopstanden en kapvergunning

Het plangebied is gelegen buiten de bebouwde kom van Weert. De bescherming van houtopstanden binnen de Wet natuurbescherming geldt voor bossen groter dan 10 are (1.000 m²) en bomenrijen bestaande uit meer dan 20 bomen. Het bosgebied van Weerterland valt binnen deze eisen, waardoor de bescherming van houtopstanden door de Wet natuurbescherming op het plangebied van toepassing is.

Naast de bescherming van houtopstanden door de Wet natuurbescherming is het tevens mogelijk dat een vergunning bij de gemeente Weert vereist is voor het eventueel kappen van bomen. Of er wel of geen vergunning noodzakelijk is voor de kap van bomen binnen het plangebied, wordt bepaald door de gemeente Weert. Indien het kappen van een houtopstand tijdens de beheerfase toch nodig blijkt, is er mogelijk een melding in het kader van de Wet natuurbescherming en een melding bij de gemeente Weert aan de orde.

2.5 Soortenbescherming

Uit het geactualiseerde flora- en faunaonderzoek (Kragten, 2022) zijn er verschillende soorten naar voren gekomen die conform de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben. Dit betekent dat er met het gebruik en de (beheer)werkzaamheden in het plangebied rekening gehouden dient te worden met richtlijnen en eisen die hieruit voortvloeien. Op hoofdlijnen dient men met de onderstaande soorten in het gebied rekening te houden:

Soorten	Kaders beheermaatregelen
Broedvogels (broedseizoen)	Werkzaamheden buiten broedseizoen, broedvogelcontrole en eventueel ecologische begeleiding.
Vogels jaarrond beschermd nest	Jaarlijkse monitoring, werkzaamheden buiten broedseizoen, broedvogelcontrole en eventueel ecologische begeleiding.
Vleermuizen	Jaarlijkse monitoring, waar nodig nadere controle en aangepaste werkwijze snoei of kap bomen.
Eekhoorns	Kapwerkzaamheden buiten voortplantingsperiode. Jaarlijkse monitoring, waar nodig nadere controle en eventueel aangepaste werkwijze onderhoud.
Das	Jaarlijkse monitoring, waar nodig nadere controle en eventueel aangepaste werkwijze onderhoud.
Levendbarende hagedis	Jaarlijkse monitoring (vooralsnog geen verwachting voor aantreffen levendbarende hagedis)
Bosmier	Jaarlijkse monitoring, behoudt nesten bosmier (als belangrijke schakel in ecosysteem)
Zoogdieren/amfibieën algemeen	Verjagen of vangen en verplaatsen aangetroffen soorten (in het kader van de zorgplicht zoals omschreven in artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming)

Bovenstaande kaders zijn richtinggevend voor de maatregelen zoals omschreven in hoofdstuk 4 van dit beheerplan. Met een structurele monitoring dient actueel zicht gehouden te worden op de aanwezige (beschermde) natuurwaarden en dient eventueel het beheerplan bijgesteld te worden. De branchevereniging Brana ziet toe op de naleving van de gestelde regels en verplichtingen ten aanzien van onder meer het beheerplan en de structurele monitoring. Zie 'Plan van aanpak natuur' (December 2022) voor meer informatie. Het ecologisch werkprotocol van bijlage 1 gaat nader in op de specifieke maatregelen die getroffen dienen te worden ter bescherming van flora en fauna.

Algemene zorgplicht

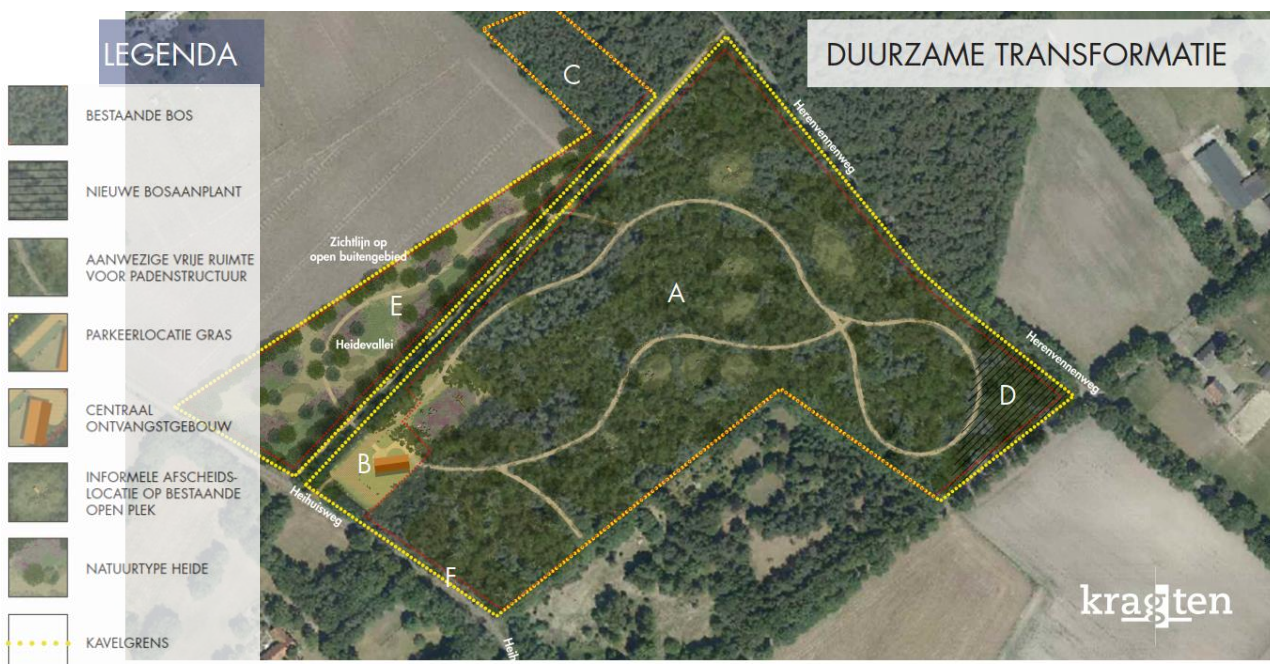
In artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming is een 'algemene zorgplicht' opgenomen. De algemene zorgplicht omschrijft geen specifieke maatregelen en legt met algemene richtlijnen een grote verantwoordelijkheid bij de initiatiefnemer van een project. De algemene zorgplicht komt op hoofdlijnen op het volgende neer:

- Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
- Deze zorg houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - Dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel
 - Indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen trefft om die gevolgen te voorkomen of
 - Voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

3 INRICHTING- EN ONTWIKKELING WEERTERLAND

Zoals de inleiding omschrijft dient er met het beheer specifiek aandacht te zijn voor de beoogde transformatie (met behoud en versterking van de aanwezige natuur en natuurwaarden). Met andere woorden: de beheerwerkzaamheden dienen er aan bij te dragen dat het terrein zich ontwikkelt tot de gewenste inrichting met de landschapstypen zoals in de onderstaande tekst omschreven. Zodra dit beoogde eindbeeld bereikt is dienen de beheerwerkzaamheden ervoor te zorgen dat deze beoogde inrichting duurzaam in stand wordt gehouden.

Het is daarom van belang eerst aandacht te hebben voor de beoogde inrichting, voordat we in hoofdstuk 4 van dit beheerplan nader ingaan op de beheermaatregelen zelf. De onderstaande afbeeldingen geven de beoogde transformatie van het terrein met de verschillende inrichtingen weer. Daaronder zijn wordt de inrichting per gebied kort toegelicht (Bron: Rapportage 'Duurzame Gebiedsontwikkeling Naturbegräafplaats Weerterland', Kragten 2022).

Beoogde gebiedstypen

- **Perceel A en C: Bestaand Bos.** Het bestaande landschap is een belangrijke vormgever voor een naturbegräafplaats. Bijzondere reeds aanwezige natuur- en landschappelijke waarden zijn bij de ingebruikname van de naturbegräafplaats leidend. Zo bestaat een groot deel van het terrein van Weerterland uit bosperceel met glooiingen die als een waardevolle landschappelijke kwaliteit worden erkend. Voor de wandelpaden wordt gebruik gemaakt van de reeds aanwezige open ruimten en structuren. Deze paden worden aangeduid met natuurlijke middelen (houten paaltjes) en worden uitgezet als een rondgang over de naturbegräafplaats om alle percelen te ontsluiten. Het rondgaande pad is voldoende breed voor de noodzakelijke toegang voor de grafdelver en is toegankelijk voor mindervaliden. Het huidige natuurdoeltype Droog bos met productie wordt omgevormd tot het natuurdoeltype Dennen-, eiken, en beukenbos. Door kleinschalige ingrepen wordt deze omvorming ingezet.
- **Perceel B: Centraal ontvangstgebouw met parkeerlocatie.** De niet-natuurlijke ingrepen staan geheel in functie van de naturbegräafplaats en beperken zich tot de aanleg van een halfverharde parkeerplaats (zie paragraaf 4.2 voor de nadere invulling van de parkeerplaats), een ceremonieruimte/informatieruimte en enkele verrassende elementen zoals een mooie zichtlijn, bijzondere boomgroep of fraaie laan. Voor Weerterland betekent dit dat de glooiingen als waardevolle landschappelijke kwaliteit (die in perceel A al aanwezig zijn) in Perceel B worden toegevoegd.

Het uitgangspunt is dat de glooiingen niet meer dan 1,2 meter boven maaiveld uitsteken en worden aangelegd met de vrijkomende grond uit te ontwikkelen wadi's en grondwerkzaamheden van het te ontwikkelen ontvangstgebouw.

Hoewel de ontvangsfunctie centraal staat, is het uitgangspunt dat het gebouw en de parkeerplaats een verbinding aangaan met het landschap en een zo natuurlijk mogelijke uitstraling krijgen. Het ontvangstgebouw wordt in houtskeletbouw gerealiseerd en de buitenkant bestaat uit vergrijzend hout (zoals western red cedar of bamboe). De omranding van het ontvangstgebouw bestaat uit gebakken klinkers en maakt onderdeel uit van het gebouw. Voor de ontsluiting van het ontvangstgebouw en de parkeerplaats wordt, op verzoek van Gemeente Weert, een directe aansluiting op de Heihuisweg voorzien. De parkeerplaats wordt zichtbaar gemaakt en begrensd door middel van boomstammen.

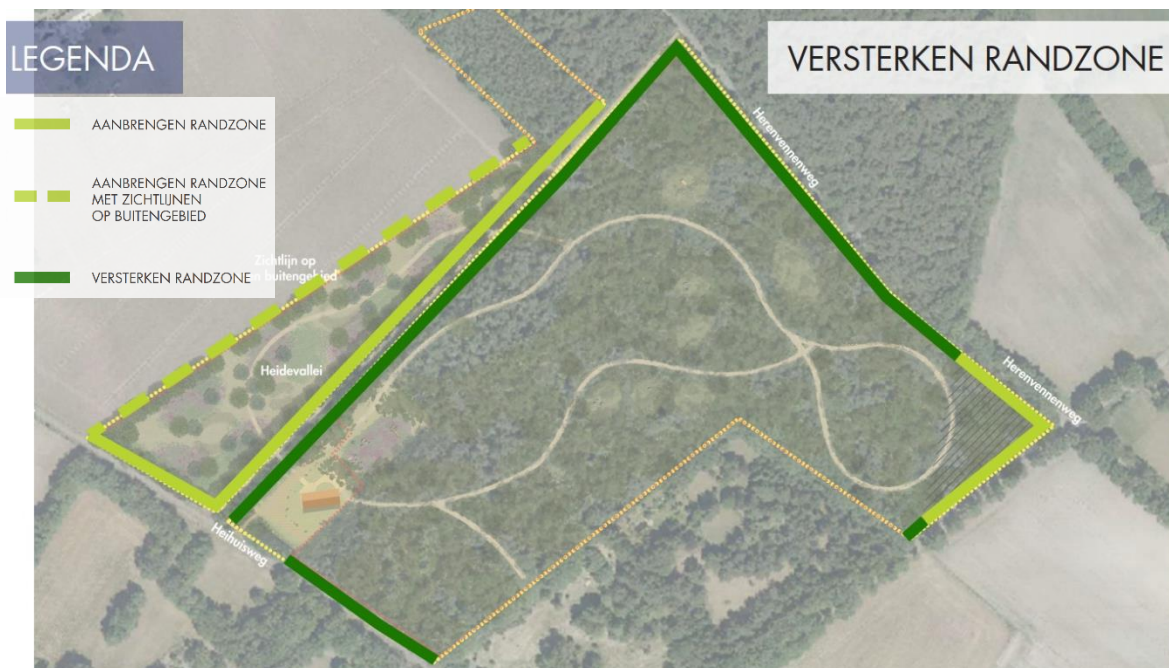
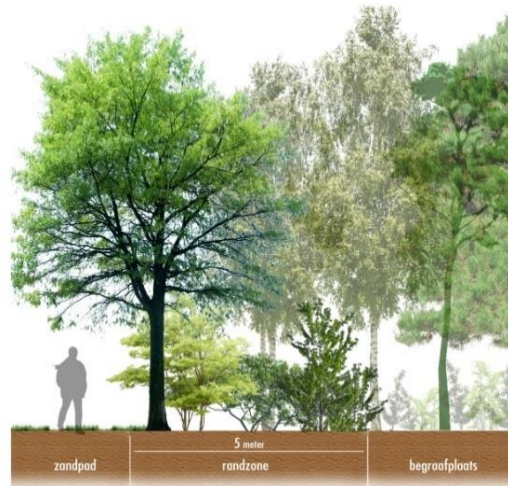
- **Perceel D: Nieuwe bosaanplant.** Op perceel D, dat momenteel nog bestaat uit weiland, wordt nieuw bos aangeplant, aansluitend op het bestaande bos van Perceel A. Voor een gevarieerd bos worden verschillende bomen aangeplant, waarbij wordt gestreefd naar een toename van de biodiversiteit en het versterken van ecologische waarden. Nieuwe aanplant bestaat uit inheemse, gebiedseigen beplanting. Aansluitend op de (reeds aanwezige) padenstructuur van perceel A wordt aan perceel D een structuur van onverharde paden toegevoegd. Deze paden worden aangeduid met natuurlijke middelen (houten paaltjes). Beoogd natuurdoeltype voor dit gedeelte is Dennen-, eiken, en beukenbos.
- **Perceel E: Natuurtype heide.** Perceel E wordt ontwikkeld als heidegebied. Zo ontstaat er een afwisselend geheel op het terrein van Weerterland samen met het te behouden en te ontwikkelen bos van perceel A, C en D. Het heideveld wordt omsloten door bosschages gelijk met het sortiment van het bos. Zo krijgt het heideveld het karakter van een besloten boskamer met zichtlijnen op de omgeving. Voor de zichtlijnen wordt voorzien in een aantal openingen in de randen van het perceel. Ook op perceel E wordt een structuur van onverharde paden toegevoegd aansluitend op de padenstructuur van perceel A. Deze paden worden aangeduid met natuurlijke middelen (houten paaltjes). Tot slot worden (evenals bij perceel B) glooiingen als waardevolle landschappelijke kwaliteit toegevoegd. Deze worden niet hoger dan 1,2 meter boven maaiveld en worden aangelegd met de vrijkomende grond uit te ontwikkelen wadi's en grondwerkzaamheden van het te ontwikkelen ontvangstgebouw.
- **Informele afscheidlocaties.** In reeds aanwezige open plekken in het bosgebied en in het nieuw te ontwikkelen heidegebied worden informele afscheidlocaties voorzien. Op deze locaties hebben nabestaanden de gelegenheid om samen te komen ter nagedachtenis van de overledene. Op deze locaties worden natuurlijke materialen (bijvoorbeeld boomstammen en zwerfkeien) als inrichtingsmaterialen verwerkt en alleen aangebracht ten behoeve van functioneel gebruik. Deze inrichting is bedoeld om informele rustplekken te voorzien van een natuurlijke zitgelegenheid en ook om de heidevallei en open plekken in het bos te voorzien van sfeerelementen.

Randzones

Langs de omringende wegen wordt een randzone aangehouden van 5 meter breed waarin niet begraven wordt. Rond perceel E en D wordt een nieuwe randzone aangebracht en met name rond perceel A en B wordt de bestaande randzone versterkt. Het aanbrengen en versterken van de randzone is bedoeld om de rand visueel te verdichten en daarmee meer intimiteit en rust te creëren binnen de natuurbegraafplaats. Bij Perceel E wordt een aantal openingen in de randzone voorzien waarmee zichtlijnen op het buitengebied worden gecreëerd.

Het sortiment van de randzone is afgestemd op het versterken van de biodiversiteit en past binnen de habitats van de aanwezige en gewenste fauna. Zo worden voor het versterken van de randzone van de natuurbegraafplaats struikvormers aangeplant, zoals de *Ilex aquifolium*, *Rhamnus frangula* en *Sorbus aucuparia*. De aanplant van verschillende soorten struikvormers is in ecologisch opzicht interessant omdat de dichtheid van het gebladerte een ideale schuilplaats is voor verschillende diersoorten. Daarnaast worden hier vruchtdragende soorten gekozen, die een voedselvoorziening zijn voor de aanwezige dieren. Aanwezige bomen blijven behouden.

De onderstaande afbeelding geeft de aan te brengen en te versterken randzones weer.

4 BEHEERWERKZAAMHEDEN

4.1 Algemeen

In dit hoofdstuk worden de benodigde beheermaatregelen specifiek per landschapstype (inclusief randzone) geformuleerd. Zo kan er tijdens het beheer gericht worden bijgedragen aan de gewenste natuurontwikkeling.

Grofweg onderscheiden we twee typen gebruiksfuncties op het terrein van de natuurbegraafplaats die mede bepalend zijn voor de wijze waarop onderhoud wordt uitgevoerd:

1. **Ontvangsfunctie (regulier onderhoud).** De ontvangsfunctie heeft betrekking op de parkeerplaats (met ontvangstgebouw), de padenstructuur en de informele afscheidslocaties. Hoewel het behoud en de ontwikkeling van de natuur op het hele terrein centraal staat, is op deze locaties extra onderhoud nodig om de paden, parkeerplaats en ontmoetingslocaties functioneel te houden, ook voor minder validen. Daarvoor zijn reguliere onderhoudsmaatregelen noodzakelijk binnen kaders die gesteld worden.
2. **Natuur (natuurbeheer).** In het overige deel van het terrein heeft de natuur de overhand en is de begaanbaarheid ondergeschikt. Het beheer is hier vooral gericht op behoud en ontwikkeling van de natuur. Dit is ook het gebied waar de graflocaties zich bevinden, zonder formele gedenksteden. Alleen een onbehandelde boomschijf met inscriptie mag als grafmarkering worden toegepast. Persoonlijke materialen en toevoegingen zijn alleen tijdelijk toegestaan in de eerste twee weken na het moment van begraven.

Daarnaast zijn de beheerwerkzaamheden in twee fases op te delen die mede bepalend zijn voor de onderhoudswerkzaamheden en de intensiteit/frequentie van het onderhoud:

1. **Ontwikkelingsfase: sturing tot het gewenste eindbeeld.** Met name in de nieuw te ontwikkelen onderdelen, zoals perceel B, D en E en de nieuw aan te brengen randzone, is sprake van nieuwe ingrepen en aanplant van nieuwe planten. Hier is zeker tenminste in de eerste 5 jaar een extra inspanning nodig om de transformatie te sturen tot het gewenste volwassen eindbeeld.
2. **Volwassen fase: instandhouding eindbeeld en behouden/versterken natuurwaarden.** Zodra het terrein en de beplanting zich tot een gezond wasdom hebben ontwikkeld verandert de aard van het beheer. De maatregelen zijn gericht op het 'behoud' en niet meer op het sturen van kwetsbare jonge aanplant tot het eindbeeld. Dit betekent dat bepaalde maatregelen niet meer of minder frequent nodig zijn. Percelen A en C betreffen bestaand bos waar de volwassen fase allang is bereikt. Extensief onderhoud is hier de regel. Het onderhoud moet er in ieder geval voor zorgen dat de natuurwaarden en de functionaliteit/veiligheid voor bezoekers niet in het gedrang komen.

Ecologisch werkprotocol (bijlage 1)

In Bijlage 1 is het ecologisch werkprotocol bijgevoegd. Alle werkzaamheden en maatregelen worden uitgevoerd conform dit protocol. Het ecologisch werkprotocol geeft een omschrijving van de manier waarop er met de natuur en beschermde flora en fauna omgegaan dient te worden tijdens het gebruik en het beheer en onderhoud van het terrein.

De maatregelen, frequenties en uitvoeringsperiode zoals in onderstaande paragrafen omschreven zijn al gebaseerd op de kaders met betrekking tot natuur- en soortenbescherming (zie hoofdstuk 2) en het ecologisch werkprotocol. Dit geldt vanzelfsprekend voor de natuurfunctie op het terrein, maar ook voor de ontvangsfunctie (parkeerplaats, ontvangstgebouw, padenstructuur en informele afscheidslocaties) worden deze kaders en richtlijnen geraadpleegd.

4.2 Regulier beheer

Parkeerplaats

Voor de parkeerplaats worden zoveel mogelijk natuurlijke materialen gebruikt, maar dient ook zorg te dragen voor een goede en veilige bereikbaarheid. De parkeerplaats bevat daarom geen gesloten of elementverharding, maar zal worden uitgevoerd in halfverharding. Hierbij worden de parkeervakken uitgevoerd in verstevigd gras. Voor het rijgedeelte dient nog een besluit te worden gemaakt over de uiteindelijke materiaalkeuze, aansluitend op de visie en het beleid van natuurbegraafplaats Weerterland.

Het onderhoud van de parkeerplaats bestaat voornamelijk uit functioneel houden van de verharding. In het voorjaar aan het einde van de winterperiode worden één maal per jaar eventuele gaten uitgevuld en de (nader te bepalen) halfverharding vlakgemaakt om de functionaliteit en toegankelijkheid te waarborgen. In het groeiseizoen wordt overmatige en hoge onkruidgroei verwijderd. Het verwijderen van onkruid gebeurt enkel mechanisch, thermisch of handmatig.

De parkeervoorziening wordt gemarkeerd met boomstammen. Om de zichtbaarheid te behouden alsmede de grasvegetatie goed te laten ontwikkelen (indien er voor grasvegetatie gekozen wordt) is het nodig om een aantal keer per jaar het natuurlijk afval (bladval, takken) te verwijderen. Het vrijkomende materiaal zal verspreid worden tussen de aanwezige vegetatie.

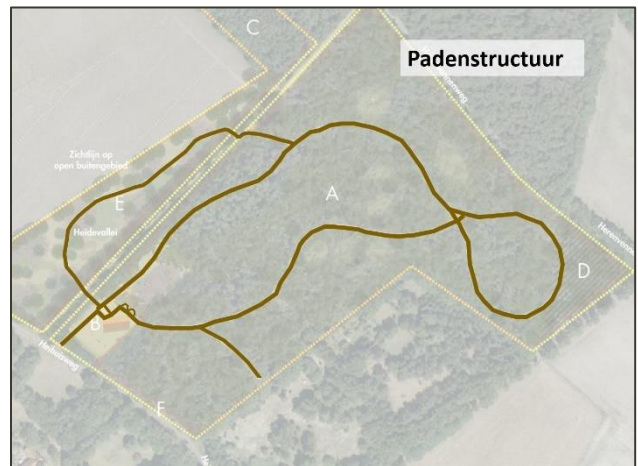
Voor de parkeervoorziening voorzien we, aansluitend op de bovenstaande uitgangspunten, de volgende beheermaatregelen:

Maatregel	Frequentie	Uitvoeringsperiode
Onkruidvrij maken (mechanisch)	Indien nodig (bij overmatige of hoge onkruidgroei)	Maart - oktober
Uitvullen gaten/vlaktmaken	1 keer per jaar na winterperiode	Maart - april
Verwijderen natuurlijk afval (verwerking in aanwezige vegetatie)	4 keer per jaar	Oktober/november - Februari/maart

Padenstructuur

Er zijn geen nieuwe paden aangelegd. Voor de verbindende looproutes binnen de naturbegraafplaats is gebruik gemaakt van de bestaande open ruimtes en de natuurlijke ondergrond. Op enkele locaties liggen houtsnippers (die uit het gebied zelf afkomstig zijn) op het pad. Voor alle paden geldt dat deze de natuurlijke glooiingen in het terrein volgen. Er zijn geen gebiedsvreemde materialen toegepast. Het beheer van de padenstructuur richt zich dan ook op het veilig en toegankelijk houden van de paden.

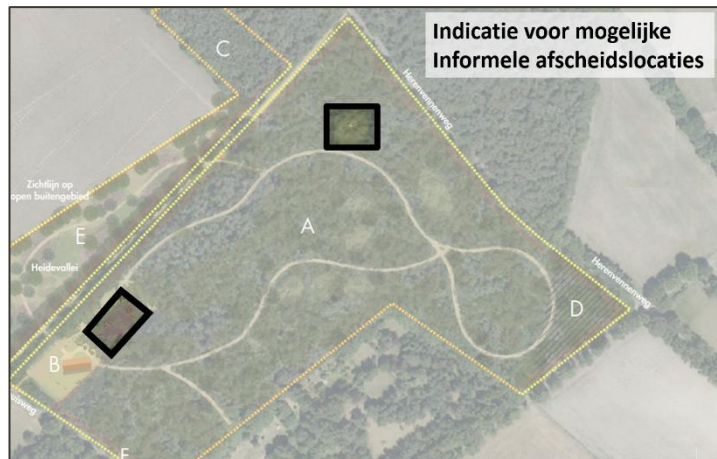
Vanuit bovenstaand uitgangspunt voorzien we de volgende beheermaatregelen op de padenstructuur:

Maatregel	Frequentie	Uitvoeringsperiode
Controleren paden	Gemiddeld 1 keer per maand	Gehele jaar
Aanvullen gaten, egaliseren natuurlijk profiel	Gemiddeld 3 keer per jaar	Op basis van behoefte
Aanvullen houtsnippers (op de betreffende paden met houtsnippers)	Gemiddeld 3 keer per jaar	Op basis van behoefte
Vrijhouden paden overhangende begroeiing (belemmerend)	2 keer per jaar	Februari - oktober

Om de natuur, maar ook de aanwezige bezoekers van de begraafplaats zo min mogelijk te verstoren, dient voor het uitvoeren van bovengenoemde werkzaamheden geluidsarm materieel gebruikt te worden. Dus geen versturende dieselmotoren, maar elektrische apparaten en handmatig gereedschap bij het aanvullen en egaliseren van de paden en verwijderen/afzagen van overhangende begroeiing. Zeker tijdens het broedseizoen (maart - juli) dient hier nadrukkelijk aandacht voor te zijn en worden indien noodzakelijk takken met een handzaag afgezaagd.

Informele afscheidlocaties

Op enkele bestaande open plekken wordt een informele afscheidlocatie ingericht. Hier worden voor de bodem geen materialen gebruikt, maar wordt de natuurlijke aanwezige ondergrond als bodem benut. Daarnaast worden natuurlijke materialen zoals boomstammen en zwerfkeien als inrichtingsmateriaal verwerkt en alleen aangebracht ten behoeve van functioneel gebruik. Het beheer richt zich op het veilig en toegankelijk houden van het terrein.

Vanuit bovenstaand uitgangspunt voorzien we de volgende beheermaatregelen op de informele afscheidlocaties:

Maatregel	Frequentie	Uitvoeringsperiode
Controleren locatie	Gemiddeld 1 keer per maand	Gehele jaar
Aanvullen gaten, egaliseren natuurlijk profiel	Gemiddeld 3 keer per jaar	Op basis van behoefte
Vrijhouden locatie en entree - hogere beplanting/ opschot en zaailingen verwijderen	2 keer per jaar	Februari - oktober
Vrijhouden locatie overhangende begroeiing (belemmerend)	2 keer per jaar	Februari - oktober
Maaien grasvegetatie (bij hinder)	Incidenteel tijdens groeiseizoen	Maart - oktober

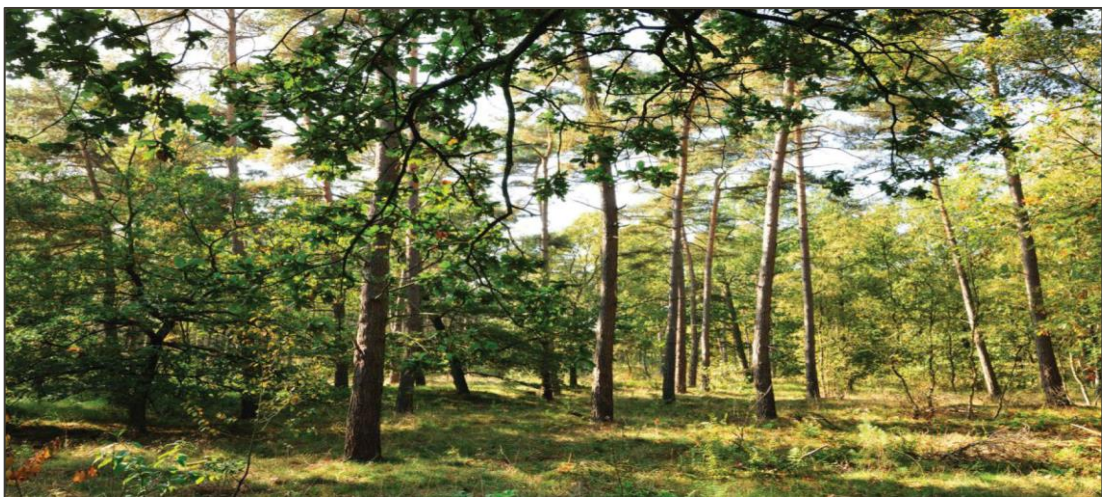
Evenals bij de paden geldt ook hier dat voor het uitvoeren van bovengenoemde werkzaamheden geluidsarm materieel gebruikt wordt. Dus geen versturende dieselmotoren, maar elektrische apparaten en handmatig gereedschap bij het aanvullen en egaliseren van de paden en verwijderen/afzagen van overhangende begroeiing.

De werkzaamheden gebeuren zo veel mogelijk buiten het broedseizoen (maart - juli) tenzij onwenselijk of hinderlijke situaties zich voordoen waarbij de aanwezige natuur of veiligheid/functionaliteit op de betreffende locaties in het gedrang komt. Het maaien van grasvegetatie gebeurt enkel indien deze hinderlijk zijn voor de beoogde vegetatie en/of de bezoekers van de begraafplaats.

4.3 Natuurbeheer

Bestaand bos

Het beheer en onderhoud van het bestaande bos en de aanwezige houtopstanden (percelen A en C) is gericht op het vergroten van de natuurwaarde en het versterken van de gewenste biodiversiteit. Ter bevordering van de biodiversiteit dient de *Prunus serotina* (bospest) te worden verwijderd. Hiermee is in 2018 gestart en dit is een continu-proces. Zo ontstaat er ruimte voor diversiteit aan nieuwe inheemse soorten. De natuurdoeltypen hierbij zijn dennen, eiken en beuken. Daarnaast is het beheer gericht op het behoud en de ontwikkeling van zaailingen van soorten als *Sorbus aucuparia*, *Rhamnus frangula* en *Ilex aquifolium*. Indien er door noodzakelijk beheer (bijvoorbeeld door stormschade) ruimte ontstaat, kan de biodiversiteit versterkt worden door het toevoegen van soorten als *Acer campestre*, *Carpinus betulus*, *Tilia* en *Sorbus aucuparia*. Voor het bestaande bos wordt niet actief structureel aangeplant.

Vanuit bovenstaand uitgangspunt voorzien we de volgende beheermaatregelen in het bestaand bos:

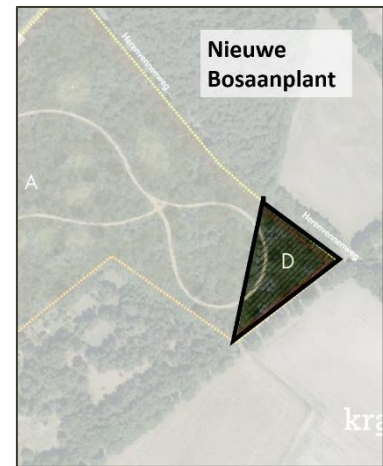
Maatregel	Frequentie	Uitvoeringsperiode
Monitoring bosontwikkeling / ongewenste soorten	1 keer per jaar	Oktober - februari
Verwijderen ongewenste soorten	1 keer per jaar	Februari
Aanplant vervangende soorten bij noodzakelijk beheer	1 keer per jaar	Oktober
Vrijhouden locatie overhangende begroeiing (belemmerend)	2 keer per jaar	Februari - oktober
Verwijderen bomen (ten behoeve van natuurontwikkeling)	Incidenteel	Oktober - januari

Voor het uitvoeren van bovengenoemde werkzaamheden wordt geluidsarm materieel gebruikt. De werkzaamheden gebeuren zo veel mogelijk buiten het broedseizoen (maart - juli) tenzij onwenselijk of hinderlijke situaties zich voordoen waarbij de aanwezige natuur of veiligheid op de betreffende locaties in het gedrang komt. Indien er toch werkzaamheden tijdens het broedseizoen nodig zijn, is ecologische begeleiding nodig om eventuele verstoring van fauna tot een minimum te beperken.

Nieuwe bosaanplant

Voor de nieuwe bosaanplant is een goede ontwikkeling van een gevarieerd bos de doelstelling. Hierbij zijn de natuurdoeltypen dennen-, eiken- en beukenbos met soorten zoals *Sorbus aucuparia*, *Rhamnus frangula* en *Ilex aquifolium*, *Acer campestre*, *Malus sylvestris*, *Ulmus laevis*, *Prunus avium*, *Carpinus betulus*, *Robinia pseudoacacia* en *Quercus petraea*.

De beheermaatregelen voor deze gebieden beperken zich tot het begeleiden van deze ontwikkeling. Na de aanplant worden concurrerende en ongewenste soorten regelmatig verwijderd zodat het gewenste assortiment tot ontwikkeling kan komen. Jaarlijks wordt de ontwikkeling gemonitord en wordt uitval van plantmateriaal genoteerd. Indien door uitval van plantmateriaal de doelstelling voor het gebied niet optimaal wordt bereikt, kan worden besloten deze te vervangen voor nieuwe bomen. Deze eventuele vervangingen vinden alleen plaats gedurende de eerste 5 jaar na aanplant.

Vanuit bovenstaand uitgangspunt voorzien we de volgende beheermaatregelen in het nieuw aangeplante bos:

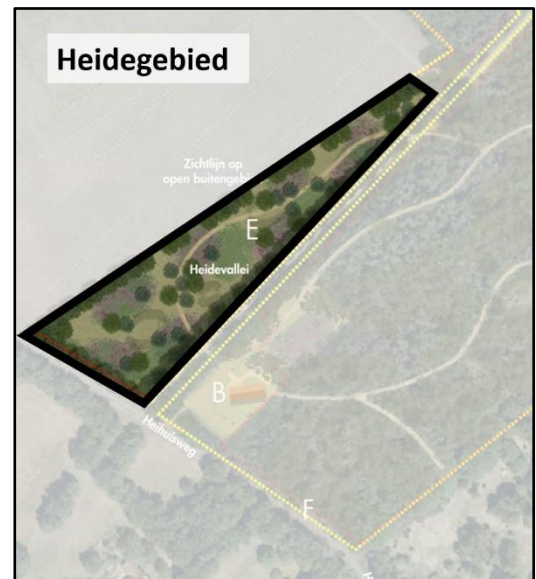
Maatregel	Frequentie	Uitvoeringsperiode
Monitoring bosontwikkeling / ongewenste soorten	1 keer per jaar	Oktober - februari
Verwijderen ongewenste soorten	1 keer per jaar	Februari
Aanplant vervangende bomen bij uitval aanplant (uitval binnen 5 jaar na aanplant)	1 keer per jaar	Oktober

Voor het uitvoeren van bovengenoemde werkzaamheden wordt geluidsarm materieel gebruikt. De werkzaamheden gebeuren zo veel mogelijk buiten het broedseizoen (maart - juli) tenzij onwenselijk of hinderlijke situaties zich voordoen waarbij de aanwezige natuur of veiligheid/functionaliteit op de betreffende locaties in het gedrang komt. Indien er toch werkzaamheden tijdens het broedseizoen nodig zijn, is ecologische begeleiding nodig om eventuele verstoring van fauna tot een minimum te beperken.

Heide

Het heideveld omsloten door bosschages krijgt het karakter van een besloten boskamer met zichtlijnen op de omgeving. Het beheer richt zich dan ook op het ontwikkelen en open houden van het heidegebied en de zichtlijnen rondom. Voor de ontwikkeling van de bosschages aan de rand worden ongewenste soorten handmatig verwijderd (ook voor het vrijhouden van de beoogde zichtlijnen) en worden vanaf de start van het beheer waar nodig nieuwe bomen (gewenste soorten) aangeplant.

Het heidegebied wordt handmatig vrijgehouden van houtachtige gewassen. Om de ontwikkeling van het heideveld te stimuleren en een diversiteit aan structuren te verkrijgen wordt de heide gefaseerd gemaaid. Bij het maaien worden delen van de heidevegetatie gemaaid om de natuurlijke fases binnen een heidegebied (pioniersfase, opbouwfase, volwassen fase en afsterffase) te verkrijgen en behouden. De frequentie van het maaien en het te maaien gedeelte wordt bepaald op basis van de monitoring. De in het overzicht aangegeven frequentie is indicatief en wordt op basis van natuurlijke ontwikkeling bepaald.

Realisatie Heidegebied

Het ontwikkelen van een heidegebied is niet alleen een kwestie van beheer. Dit beheerplan gaat er vanuit dat de basis voor deze ontwikkeling bij aanleg wordt gerealiseerd. Deze basis wordt gelegd door plekken te plaggen voor verschraling en om reliëf te creëren. Vervolgens wordt heidestrooisel met zaden (vanuit een andere heidelocatie) verspreid om de ontwikkeling te bevorderen.

Vanuit bovenstaand uitgangspunt voorzien we de volgende beheermaatregelen op het heidegebied:

Maatregel	Frequentie	Uitvoeringsperiode
Randen heidezone		
Monitoring bosontwikkeling / ongewenste soorten	1 keer per jaar	Oktober - februari
Verwijderen ongewenste soorten	1 keer per jaar	Februari
Aanplant vervangende bomen bij uitval aanplant (uitval binnen 5 jaar na aanplant)	1 keer per jaar	Oktober
Heidezone		
Monitoring heideontwikkeling/ongewenste soorten	1 keer per jaar	Oktober - februari
Verwijderen ongewenste soorten	1 keer per jaar	Februari
Maaien heide (gefaseerd op basis monitoring)	Gemiddeld 1x per 2 jaar ca. 1/5 deel	September

Voor het uitvoeren van bovengenoemde werkzaamheden wordt geluidsarm materieel gebruikt. De werkzaamheden gebeuren zo veel mogelijk buiten het broedseizoen (maart - juli) tenzij onwenselijk of hinderlijke situaties zich voordoen waarbij de aanwezige natuur of veiligheid/functionaliteit op de betreffende locaties in het gedrang komt. Indien er toch werkzaamheden tijdens het broedseizoen nodig zijn, is ecologische begeleiding nodig om eventuele verstoring van fauna tot een minimum te beperken.

Graflocaties

De graflocaties hebben geen formele gedenkstenen. Alleen een onbehandelde boomschijf met inscriptie is toegestaan als grafmarkering. Persoonlijke materialen en toevoegingen zijn alleen tijdelijk toegestaan in de eerste twee weken na het moment van begraven. De bereikbaarheid van de individuele graflocaties is niet specifiek gefaciliteerd, een geschikte route naar een graf is een eigen keuze. Daarmee wordt betreden van het bos beperkt en gelijkelijk verdeeld. Voor de graflocaties zijn daarom geen bijzondere beheermaatregelen te vermelden. De graflocaties worden beheerd conform het gebied waarbinnen deze zich bevinden, zie paragrafen:

- Bestaand bos
- Nieuw bos
- Heide

Randzone

De randen van de percelen hebben een afscheidende functie. Deze zones hebben naast de openbare weg een breedte van 5,00 meter en op andere gebieden een breedte van 1,00 meter. Insteek van het beheer is het natuurlijk ontwikkelen van de bosrand met maatregelen om een dichte beplantingsstrook te bereiken en te behouden. Om de dichtheid te behouden wordt de onderbegroeiing gedeeltelijk om de 5 jaar afgezet.

Vanuit bovenstaand uitgangspunt voorzien we de volgende beheermaatregelen in de randzones:

Maatregel	Frequentie	Uitvoeringsperiode
Monitoring ontwikkeling randzone/ controle op open delen.	1 keer per jaar	Oktober - februari
Verwijderen ongewenste soorten	1 keer per jaar	Februari
Aanplant vervangende soorten bij uitval met effect op de afscheidende functie	1 keer per jaar	Oktober
Vrijhouden randen van overhangende begroeiing (belemmerend)	2 keer per jaar	Februari - oktober
Afzetten onderbeplanting om afscheidend vermogen (dichte begroeiing) te behouden	1 keer per 5 jaar (50% van de breedte bij zone 5 meter breed) 1 keer per 5 jaar (50% van de lengte voor zones 1 meter breed)	Oktober - februari

B1 ECOLOGISCH WERKPROTOCOL

ECOLOGISCH WERKPROTOCOL

NATUURBEGRAAFPLAATS WEERTERLAND

Opdrachtgever: Paquay Holding BV
Projectnr: WEE101
Datum: 14 augustus 2023

ECOLOGISCH WERKPROTOCOL

NATUURBEGRAAFPLAATS WEERTERLAND

Opdrachtgever: Paquay Holding BV
Projectnr: WEE101
Rapportnr: 20230814-WEE101-RAP-EWP-3.0
Status: Definitief
Datum: 14 augustus 2023

T 088 - 33 66 333
F 088 - 33 66 099
E info@kragten.nl

© 2021 Kragten
Niets uit dit rapport mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van Kragten. Het is tevens verboden informatie en kennis verwerkt in dit rapport ter beschikking te stellen aan derden of op andere wijze toe te passen dan waaraan in de overeenkomst toestemming wordt verleend.

Opsteller:
JVD

Verificatie:
RJA

Validatie:
PGE

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	4
2	PROJECTOMSCHRIJVING	5
2.1	Beschrijving plangebied	5
2.2	Voorgenomen plan en toekomstig gebruik	6
2.3	Beschermde soorten in het plangebied	7
3	VOORBEREIDING	8
3.1	Uitgangspunten bij dit ecologisch werkprotocol	8
3.2	Gebruik ecologisch werkprotocol	8
3.3	Ecologische begeleiding werkzaamheden	8
3.4	Zorgplicht	8
4	ECOLOGISCH WERKPROTOCOL.....	10
4.1	Algemene werkwijze	10
4.1.1	Algemene maatregelen	10
4.2	Specifieke maatregelen in het kader van soortbescherming	10
4.2.1	Algemeen voorkomende broedvogels	10
4.2.2	Vogels met jaarrond beschermd nest	11
4.2.3	Vleermuizen.....	11
4.2.4	Das.....	12
4.2.5	Eekhoorn	13
4.2.6	Levendbarende hagedis	13
4.2.7	Algemeen voorkomende zoogdier- en amfibiesoorten	14
4.2.8	Bosmier.....	14
4.3	Richtlijnen voor werkzaamheden	15
4.3.1	Werkkalender.....	15
4.3.2	Afwijkingen van het ecologisch werkprotocol	16
4.3.3	Handelswijze bij aantreffen van beschermde soorten	16
4.4	Nazorg en monitoring.....	17
5	BRONNENLIJST.....	18

BIJLAGEN

B1	NATUURBESCHERMING
B1.1	Wet natuurbescherming
B1.1.1	Bescherming planten- en diersoorten
B1.1.2	Bescherming natuurgebieden
B1.1.3	Bescherming houtopstanden
B1.2	Provinciale gebiedsbescherming
B2	PROVINCIALE VRIJSTELLING
B3	AKKOORDVERKLARING UITVOERENDE PARTIJ OF AANNEMER
B4	LOGBOEK

1 INLEIDING

Momenteel is natuurbegraafplaats Weerterland in ontwikkeling. Eén van de belangrijkste doelstellingen bij de ontwikkeling van natuurbegraafplaats Weerterland is het behoud en de versterking van de oorspronkelijke flora en fauna. Hiervoor dient het toekomstige bosbeheer gericht te zijn op de vergroting van natuurwaarden en omvorming naar een gevarieerd inheems natuurbos. Het perceel krijgt hiermee meer leeftijdsvariatie, wordt soortrijker en krijgt meer structuur.

Met een natuurbeheerplan worden de handvatten geboden voor het uitvoeren van het juiste beheer waarmee het terrein (tijdens de gebruiksfase) duurzaam wordt getransformeerd naar het gewenste eindbeeld en waarmee de aanwezige natuurwaarden worden behouden en versterkt.

Ten behoeve van de realisatie van de natuurbegraafplaats er door Kragten in 2018 een verkennend flora- en faunaonderzoek uitgevoerd (Kragten, 2018). In 2019 heeft als vervolg op het verkennend flora- en faunaonderzoek in 2018 een nader onderzoek naar het gebruik van de aanwezige bijburcht van de das plaatsgevonden. Het verkennend flora- en faunaonderzoek is in 2022 geactualiseerd (Kragten, 2022).

Om negatieve effecten op beschermde soorten tijdens de gebruiksfase van de natuurbegraafplaats zoveel mogelijk te voorkomen, is dit ecologisch werkprotocol opgesteld. In dit ecologisch werkprotocol zijn maatregelen opgenomen die bij de uitvoering van de werkzaamheden in acht genomen dienen te worden. Overtreding van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb) wordt op deze wijze voorkomen (zie nadere toelichting Wnb in bijlage 1).

Het ecologisch werkprotocol geeft een beschrijving van alle acties en maatregelen die uitgevoerd moeten worden om te voorkomen dat verbodsbepalingen in de Wnb worden overtreden en hoe de zorgplicht moet worden nageleefd.

2 PROJECTOMSCHRIJVING

2.1 Beschrijving plangebied

Het plangebied, zoals begrensd in afbeelding 1, betreft een bosgebied, gelegen tussen de Herenvennenweg en de Heihuisweg ten zuidwesten van Weert. Het bosgebied bevat een variatie aan naald- en loofbomen. Hiernaast is een open deel aan de westzijde van het plangebied in gebruik als (bemest) akkerland/weiland. Verder behoort een deel van de westelijk gelegen akker ook tot het plangebied.

Afbeelding 1 Begrenzing van het plangebied met rood (bron luchtfoto: PDOK-viewer).

2.2 Voorgenomen plan en toekomstig gebruik

Natuurbegraafplaats Weerterland BV is voornemens om binnen de begrenzing van het plangebied een natuurbegraafplaats te realiseren. Hierbij wordt het huidige productiebos omgevormd tot een bosgebied waar begraven in de natuur mogelijk is. Bij de realisatie van de begraafplaats wordt gestreefd naar kwalitatief hoogwaardige natuur, waarbij tevens rekening gehouden wordt met de huidige natuurwaarden binnen en in de omgeving van het plangebied. Het bosbiotoop blijft dus behouden maar wordt qua typering en soortensamenstelling verbeterd (van productiebos naar dennen-, eiken- en beukenbos). De begraafplaatsen betreffen eeuwigdurende graven, waarbij de natuurbegraafplaats op lange termijn grotendeels weer onderdeel wordt van de natuur. De enige daadwerkelijke ruimtelijke ontwikkeling die direct plaatsvindt is de realisatie van het ontvangstgebouw en daarbij horende parkeerplaats.

De onderstaande afbeelding geven de beoogde transformatie van het terrein met de verschillende landschapstypen weer. In de rapportage 'Duurzame Gebiedsontwikkeling Natuurbegraafplaats Weerterland', (Kragten 2022c) zijn deze landschapstypen nader toegelicht.

Afbeelding 2 Beoogde eindsituatie Natuurbegraafplaats Weerterland (Bron: Kragten, 2023).

Voor verdere details over de herinrichting wordt verwezen naar het Verkennend flora- en fauna onderzoek (Kragten, 2022a), het plan van aanpak natuur (Kragten, 2022b) en het natuurbeheerplan (Kragten, 2023).

Het terrein wordt op de volgende manieren gebruikt:

1. **Ontvangst.** De ontvangsfunctie heeft betrekking op de parkeerplaats (met ontvangstgebouw), de padenstructuur en de informele afscheidslocaties. Hoewel het behoud en de ontwikkeling van de natuur op het hele terrein centraal staat, is op deze locaties extra onderhoud nodig om de paden, parkeerplaats en ontmoetingslocaties functioneel te houden, ook voor minder validen. Daarvoor zijn reguliere onderhoudsmaatregelen noodzakelijk binnen kaders die gesteld worden.
2. **Grafbezoek. Het terrein is toegankelijk voor bezoekers.** Verplaatsingen van bezoekers binnen de natuurbegraafplaats vinden plaats over de paden. Invaliden worden met een elektrische golfkar vervoerd over de paden. Deze paden worden vrijgehouden.
3. **Natuurontwikkeling.** In het overige deel van het terrein heeft de natuur de overhand en is de begaanbaarheid ondergeschikt. Het beheer is hier vooral gericht op behoud en ontwikkeling van de natuur. Dit is ook het gebied waar de graflocaties zich bevinden, zonder formele gedenkstenen. Persoonlijke

materialen en toevoegingen zijn alleen toegestaan als deze door de natuur gemakkelijk en snel afbreekbaar zijn.

2.3 Beschermde soorten in het plangebied

Op basis van het verkennend flora- en faunaonderzoek en nader onderzoek is geconstateerd dat er beschermde soorten en/of soortgroepen aanwezig (kunnen) zijn in (de omgeving van) de het plangebied. In onderstaande tabel is een overzicht van de op het terrein aanwezige beschermde soorten gegeven. Met het gebruik van het plangebied en de (beheer)werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van deze soorten en de eisen die hieruit voortvloeien t.a.v. soortbescherming en zorgvuldig handelen.

Tabel 1. Overzicht van soortengroepen die mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden van de werkzaamheden.

Soortgroep / Soort	Conclusie F&F
Algemeen voorkomende broedvogels	Het gehele plangebied biedt geschikt nestbiotoop voor algemeen voorkomende broedvogelsoorten.
Vogels jaarrond beschermd nest	Het plangebied is geschikt als leefgebied voor in de omgeving voorkomende (roof)vogelsoorten met een jaarrond beschermde nestplaats: bosuil, havik, ransuil en wespandief.
Vleermuizen	Verblijfplaatsen bevinden zich mogelijk in boomholten of achter loszittend schors. Het gehele plangebied, maar met name de bosranden en het grasland, bieden geschikt foerageergebied en vliegroutes voor vleermuizen.
Eekhoorn	Het gehele plangebied biedt geschikt leefgebied voor de eekhoorn.
Das	Het plangebied biedt geschikt foerageergebied voor de das. Daarnaast zijn enkele verouderde holen aanwezig.
Algemeen voorkomende zoogdiersoorten	Het gehele plangebied is geschikt als leefgebied voor algemeen voorkomende zoogdiersoorten.
Levendbarende hagedis	Beschermde reptielsoorten worden niet verwacht binnen het plangebied, maar kunnen in de nabije toekomst zich wel vestigen binnen het plangebied.
Algemeen voorkomende amfibieënsoorten	Het gehele plangebied is geschikt als landhabitat voor algemeen voorkomende amfibieënsoorten
Bosmier	Er zijn 5 bosmiernesten aanwezig op het terrein van de natuurbegraafplaats.

3 VOORBEREIDING

3.1 Uitgangspunten bij dit ecologisch werkprotocol

Het beheer van de natuurbegraafplaats is gericht op vergroting van natuurwaarden en omvorming naar een gevarieerd inheems natuurbos. Het perceel krijgt meer leeftijdsvariatie, wordt soortrijker en krijgt meer structuur. Hierbij gelden de volgende uitgangspunten bij het beheer:

- Het beheer en onderhoud van de natuurbegraafplaats wordt begeleid door een gecertificeerd **natuurbeheerder**.
- Deze natuurbeheerder is onderlegd in goed bosbouwkundige praktijken
- De wijze van beheer en onderhoud is vastgelegd in het natuurbeheerplan.

In dit protocol wordt verwezen naar zowel een natuurbeheerder als een deskundig ecooloog voor een inhoudelijke beoordeling van situaties. Het is mogelijk dat de natuurbeheerder eveneens de rol van deskundig ecooloog vervult, mits deze persoon hiervoor ook daadwerkelijk deskundigheid bezigt op het gebied van de betreffende soort of beoogde natuurontwikkeling.

3.2 Gebruik ecologisch werkprotocol

- Het opgestelde ecologisch werkprotocol is op de natuurbegraafplaats aanwezig en **onder alle betrokken partijen bekend**. beheerwerkzaamheden worden aantoonbaar conform dit protocol uitgevoerd.
- **Afwijking van het protocol** is alleen mogelijk na overleg met een deskundig ecooloog.
- Door een deskundig ecooloog of de natuurbeheerder wordt een **ecologisch logboek** (zie bijlage 5) bijgehouden. Hierin worden maatregelen vastgelegd bedoeld om schade aan beschermde soorten te voorkomen. Daarbij wordt omschreven welke soort betrokken was en welke maatregelen zijn genomen op welke datum en locatie. Op deze manier kan in geval van handhaving eenvoudig worden aangetoond dat er zorgvuldig gewerkt wordt.
- Bij **nieuwvestiging van beschermde soorten** wordt het werkprotocol aangepast door de begeleidend ecooloog. Deze aanpassingen worden doorgesproken met de beheerder. Daarnaast wordt bij het aantreffen van nieuwe beschermde soorten binnen het gebied contact opgenomen met het bevoegd gezag, wanneer de beheerwerkzaamheden kunnen leiden tot een overtreding van de Wet natuurbescherming. Mogelijk dienen de beheerwerkzaamheden in dat geval stilgelegd te worden en een ontheffing te worden aangevraagd.

3.3 Ecologische begeleiding werkzaamheden

Gezien de soorten die in het plangebied voorkomen, is afhankelijk van de werkzaamheden, afstemming tussen de natuurbeheerder en een **deskundig ecooloog** noodzakelijk. Sommige werkzaamheden dienen te worden begeleid door een deskundig ecooloog met kennis op het gebied van de betreffende soortgroepen in dit ecologisch werkprotocol. In hoofdstuk 4 van dit ecologisch werkprotocol wordt vermeld voor welke werkzaamheden ecologische begeleiding noodzakelijk is. Onder een deskundig ecooloog verstaan wij een persoon die ecologisch advies verstrekt of werkzaamheden begeleidt op het gebied van situaties, habitats en soorten en die schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis heeft.

3.4 Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de zorgplicht opgenomen. De zorgplicht houdt voor alle in Nederland in het wilde levende plant- en diersoorten in dat zij niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan

vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. In paragraaf 4.1.1 zijn deze maatregelen opgenomen.

4 ECOLOGISCH WERKPROTOCOL

Om negatieve effecten op beschermde soorten te voorkomen dienen bij het gebruik, beheer en onderhoud van de natuurbegraafplaats maatregelen in acht te worden genomen. In dit hoofdstuk worden de noodzakelijke mitigerende maatregelen beschreven ter voorkoming van negatieve effecten op aanwezige soorten.

4.1 Algemene werkwijze

4.1.1 Algemene maatregelen

- Het gebruik, beheer en onderhoud van de natuurbegraafplaats vinden plaats in de daglichtperiode.
- Er dient zoveel mogelijk gebruik gemaakt te worden van de vaste paden. Dit geldt zowel voor bezoekers bij het gebruik van de natuurbegraafplaats, als voor de beheerder tijdens het beheer en onderhoud van het terrein.
- Er worden geen bomen gekapt voor het gebruik van de natuurbegraafplaats. Bomen mogen enkel gekapt worden wanneer dit vanwege beheer en onderhoud noodzakelijk is. Voorafgaand aan de kap dient een boom te worden geïnspecteerd door een deskundig ecooloog.
- Struiken en struweel worden bij het gebruik, beheer en onderhoud van de natuurbegraafplaats zoveel mogelijk gespaard.
- Voorafgaand aan het delven van een graf wordt de beoogde graflocatie geïnspecteerd op de aanwezigheid van beschermde soorten. Deze inspectie wordt uitgevoerd door een ecologisch deskundige van de beheerorganisatie. Van deze inspectie wordt een logboek bijgehouden (zie ook paragraaf 3.2).
- Voor het delven van graven kan gebruik gemaakt worden van een kleine elektrische graafmachine.
- De rijnsnelheid van deze machines wordt zo afgesteld dat dieren zo veel mogelijk kunnen wegvlugten.
- Als rijroute met een graafmachine naar de graflocatie wordt zoveel mogelijk over vaste paden gereden. Er wordt zo min mogelijk over de bosbodem gereden.
- Bij graafwerkzaamheden voor het realiseren van een graf wordt ten opzichte van de boomstam drie meter afstand aangehouden om zodoende voldoende buiten het wortelstelsel van de bomen te blijven.
- De vestiging van soorten als das en vos, welke mogelijk holen graven op het terrein van de natuurbegraafplaats en daarmee graven verstoren, wordt niet ontmoedigd. De soorten worden niet verjaagd.
- Momenteel geldt er voor het terrein van de natuurbegraafplaats een jachtovereenkomst. Deze wordt na opening van de Natuurbegraafplaats beperkt tot "Afroep". Dit betekent dat er alleen nog jacht mag plaatsvinden op verzoek van de Natuurbegraafplaats als daar in ecologische zin reden voor is.

4.2 Specifieke maatregelen in het kader van soortbescherming

4.2.1 Algemeen voorkomende broedvogels

Geschikte broedlocaties voor algemene broedvogels zonder jaarrond beschermd nest zijn in potentie aanwezig in bomen en struiken op de natuurbegraafplaats. Ten aanzien van broedvogels dienen de volgende maatregelen in acht te worden genomen om negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen:

- Het verwijderen van bestaande vegetatie (zoals o.a. snoei- en kapwerkzaamheden) in het kader van beheer en onderhoud of voor het delven van graven moet buiten de broedtijd gebeuren (broedperiode loopt globaal van half maart tot 15 juli), tussen eind juli en eind februari. Afhankelijk van de weersomstandigheden kan het broedseizoen van vogels echter eerder aanvangen of langer duren. Bij voorkeur vinden dergelijke werkzaamheden plaats in de winterperiode.

- Indien tijdens het broedseizoen snoei- of kapwerkzaamheden of het delven van een graf plaats moeten vinden dient de omgeving in een straal van 20 meter te worden gecontroleerd op aanwezige nesten door een deskundig ecooloog op het gebied van vogels.
 - o Indien er een bezet nest wordt aangetroffen dient naar een alternatieve werklocatie te worden uitgeweken.
 - o Het terrein rondom het nest wordt afgezet (de omvang van de afzetting is afhankelijk van de aangetroffen soort) en ter plaatse vinden geen werkzaamheden plaats totdat de jongen het nest hebben verlaten. De aan te houden verstoringvrije afstand tot jaarrond beschermd nesten tijdens het broedseizoen is afhankelijk van de vogelsoort en dient te worden vastgesteld door een deskundig ecooloog.
 - o Het verstoren, beschadigen of vernietigen van bezette nesten van algemeen voorkomende broedvogels is verboden.

4.2.2 Vogels met jaarrond beschermd nest

Ook voor vogels met een jaarrond beschermd nest geldt dat het niet toegestaan is het nest of de functionaliteit daarvan te verstoren of vernielen. Voor deze nestplaatsen geldt dat deze jaarrond beschermd zijn en dus niet enkel tijdens het broedseizoen.

Ten aanzien vogels met een jaarrond beschermd nest dienen de volgende maatregelen in acht te worden genomen om negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen:

- Er wordt een periodieke monitoring uitgevoerd naar nesten van vogels met jaarronde bescherming binnen de natuurbegraafplaats, zie paragraaf 4.4.
- Bij de planning van de werkzaamheden worden de meest recente inzichten uit de jaarlijkse of 5-jaarlijkse monitoring t.a.v. nesten van vogels met jaarronde bescherming binnen de natuurbegraafplaats gebruikt om te bepalen waar zich bekende nesten bevinden.
- Voorafgaand aan de werkzaamheden wordt de werklocatie geïnspecteerd door een ecologisch deskundige van de terreinbeheerder om te inventariseren of er nieuwe nesten binnen het invloedsgebied van de werkzaamheden liggen. De aan te houden afstand hiervoor is 75 meter
- Het verstoren van in gebruik zijnde jaarrond beschermde nesten of het beschadigen of vernietigen van nesten van vogels met een jaarrond beschermd nest is verboden. Het kappen van bomen met daarin een jaarrond beschermd nest is dan ook niet toegestaan.
- Werkzaamheden in het kader van beheer en onderhoud of voor het delven van graven worden bij voorkeur buiten de broedtijd (broedperiode loopt globaal van half maart tot 15 juli) uitgevoerd om een actief nest niet te verstoren.
- Indien niet buiten het broedseizoen gewerkt kan worden en er bevindt zich binnen 75 meter van de beoogde werklocatie een actief bekend nest, wordt in afstemming met de begeleidend ecooloog uitgeweken naar een alternatieve werklocatie om verstoring te voorkomen.
 - o De aan te houden verstoringvrije afstand tot jaarrond beschermde nesten tijdens het broedseizoen is afhankelijk van de vogelsoort en dient te worden vastgesteld door een deskundig ecooloog. Als standaard afstand wordt 75 meter aangehouden.

4.2.3 Vleermuizen

De natuurbegraafplaats vormt geschikt leefgebied voor diverse vleermuissoorten. Er wordt mogelijk binnen het gebied gefoerageerd, maar bomen met holten of loszittend schors kunnen ook dienst doen als vaste rust- en verblijfplaats. Deze gebieden worden niet aangetast bij de werkzaamheden. Bij het snoeien en kappen van bomen in het kader van beheer en onderhoud worden mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen verstoord of vernietigd.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op vleermuizen te voorkomen dienen de volgende maatregelen in acht te worden genomen:

- Er wordt een periodieke monitoring uitgevoerd naar mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen binnen de natuurbegraafplaats, zie paragraaf 4.4.

- Bij de planning van de werkzaamheden worden de meest recente inzichten uit de jaarlijkse of 5-jaarlijkse monitoring t.a.v. verblijfplaatsen van vleermuizen binnen de natuurbegraafplaats gebruikt. Indien een bekende verblijfplaats van vleermuizen op de beoogde werklocatie aanwezig is, wordt uitgeweken naar een alternatieve werklocatie.
- Het snoeien en kappen van bomen in het kader van beheer en onderhoud gebeurt onder begeleiding van een ecologisch deskundige van de terreinbeheerder die vooraf vaststelt of in de te kappen boom mogelijk vleermuizen kunnen verblijven (in holtes of achter loszittend schors).
- Indien er sprake is van holtes in de boom of loszittende schors waar vleermuizen in kunnen verblijven wordt de boom gespaard en wordt uitgeweken naar een alternatieve werklocatie.
- Indien uitwijken naar een alternatieve werklocatie of het sparen van de boom niet mogelijk is, dient de boom voorafgaand nader te worden onderzocht op de aanwezigheid van vleermuizen door een deskundig ecoloog. Indien is vastgesteld dat er geen vleermuizen aanwezig zijn in de boom, kan deze gekapt worden. Indien wel vleermuizen aanwezig zijn, mag de boom met de verblijfplaatsen niet worden gekapt. Het verstoren of vernietigen van verblijfplaatsen van vleermuizen is verboden.
- Alle werkzaamheden dienen plaats vinden tussen zonsopgang en zonsondergang.

4.2.4 Das

De das maakt gebruik van de natuurbegraafplaats als foerageergebied en tevens mogelijk als (toekomstige) verblijfplaats. Gezien het behoud van het huidige biotoop, zijn negatieve effecten op het leefgebied van de das niet te verwachten. Wel dient zorgvuldig omgegaan te worden met de aanwezigheid van de das en dient voorkomen te worden dat (toekomstige) verblijfplaatsen vernield of verstoord worden.

Als gevolg van de werkzaamheden worden in geval van toekomstige vestiging van de das op het terrein mogelijk vaste rust- en verblijfplaatsen van de das verstoord wanneer in de nabijheid burcht en holen gewerkt wordt.

Ten aanzien van de das dienen de volgende maatregelen in acht te worden genomen om negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen:

- Er wordt een periodieke monitoring uitgevoerd naar verspreiding van de das binnen de natuurbegraafplaats, zie paragraaf 4.4. Specifiek wordt hierbij ook gekeken naar hervestiging in de bekende oude bijburcht, zie afbeelding 3.
- Bij de planning van de werkzaamheden worden de meest recente inzichten uit de jaarlijkse of 5-jaarlijkse monitoring t.a.v. verspreiding van de das binnen de natuurbegraafplaats gebruikt om te bepalen waar zich bekende verblijfplaatsen van de das bevinden. Indien een actieve bekende verblijfplaats van de das aanwezig is, wordt uitgeweken naar een alternatieve werklocatie.
- Voorafgaand aan de werkzaamheden wordt het plangebied geïnspecteerd door ecologisch deskundige van de terreinbeheerder om te inventariseren of er nieuwe verblijfplaatsen binnen het invloedsgebied van de werkzaamheden liggen.
- In het geval dat in de nabijheid van geplande werkzaamheden een verblijfplaats van de das wordt aangetroffen, wordt uitgeweken naar een alternatieve werklocatie.
- Indien uitwijken naar een alternatieve werklocatie niet mogelijk blijkt, kunnen de werkzaamheden enkel uitgevoerd worden onder ecologische begeleiding om beschadiging/verstoring van de verblijfplaats te voorkomen. Hierbij wordt het volgende in acht genomen:
 - o Aangetroffen verblijfplaatsen worden voorafgaand aan de werkzaamheden gemarkeerd. Deze markering, bestaande uit rood/wit lint of vergelijkbaar op 20 meter afstand rondom de verblijfplaats, blijft gedurende de werkzaamheden aanwezig en herkenbaar om betreding te voorkomen. Direct na werkzaamheden wordt de markering van de verblijfplaatsen verwijderd.
 - o Werkzaamheden binnen een straal van 20 meter van een burcht dienen vermeden te worden.
 - o De burcht zelf, de holen en de route ernaartoe mogen niet vernietigd of verstoord worden.
 - o De werkzaamheden worden in een zo kort mogelijke aaneengesloten periode uitgevoerd om de periode met verstoring tot een minimum te beperken.
- Om verstoring op passerende dassen binnen het plangebied zoveel mogelijk te voorkomen, worden de werkzaamheden overdag uitgevoerd (tussen zonsopkomst en zonsondergang, maar niet later dan

19:00 uur). Daarnaast is er in de voortplantingsperiode (december – juni) extra alertheid gewenst om verstoring van de das te voorkomen.

Wanneer de voorgeschreven maatregelen niet kunnen worden nageleefd en negatieve effecten daarmee op voorhand niet kunnen worden uitgesloten, dient in afstemming met de begeleidend ecooloog mogelijk alsnog een ontheffing aangevraagd te worden voor de werkzaamheden die hier gaan worden uitgevoerd.

4.2.5 Eekhoorn

De bomen binnen het terrein van de natuurbegraafplaats bieden geschikt leefgebied voor de in de omgeving voorkomende eekhoorn. Ter realisatie van de natuurbegraafplaats worden geen bomen gekapt, waardoor het bosrijke karakter blijft behouden. Er is derhalve geen sprake van permanente negatieve effecten op de eekhoorn. Wel is het mogelijk dat de eekhoorn zich gedurende het gebruik van de natuurbegraafplaats vestigt op het terrein.

In dat geval, verdwijnen met het kappen van bomen voor het beheer en onderhoud van de natuurbegraafplaats mogelijk verblijfplaatsen van deze soort. Ook kunnen graafwerkzaamheden in de nabijheid van eekhoornnesten leiden tot verstoring van de verblijfplaats. De voorgenomen werkzaamheden kunnen hiermee leiden tot een overtreding van de Wet natuurbescherming artikel 3.10, lid 1.

Ten aanzien van de eekhoorn dienen de volgende maatregelen in acht te worden genomen om negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen:

- Voor de eekhoorn geldt in de Provincie Limburg een vrijstelling voor het verstoren en vernietigen van rust- en verblijfplaatsen in de periode maart-april en juli t/m november. Het doden of verwonden van eekhoorns is echter niet vrijgesteld. Ook voor de eekhoorn dient derhalve de zorgplicht in acht genomen te worden. Kapwerkzaamheden voor beheer en onderhoud en graafwerkzaamheden voor het delven van graven worden bij voorkeur uitgevoerd in deze vrijgestelde periode.
 - o Een boom met een aanwezig eekhoornnest wordt voorafgaand aan de velling visueel geïnspecteerd door een deskundig ecooloog. Hoewel dieren niet zichtbaar zijn indien aanwezig in het nest, kan vanaf het moment van zagen in de gaten worden gehouden of nog (een) dier(en) uit het nest vlucht(en). Indien dit gebeurt dienen de werkzaamheden tijdelijk te worden gestaakt tot het dier/de dieren (zo mogelijk) op eigen kracht een veilig heenkomen heeft/hebben gevonden.
- Wanneer men kap- en graafwerkzaamheden binnen de kwetsbare periode van de eekhoorn wil gaan uitvoeren, dan dienen voorafgaand aan deze werkzaamheden binnen het plangebied de te kappen bomen waar nesten in verwacht kunnen worden door een ecologisch deskundige geïnspecteerd te worden op de aanwezigheid van nesten van eekhoorn. Deze controle dient uitgevoerd worden op het moment dat de bomen nog kaal zijn en dus nog geen nieuw blad hebben (periode november t/m maart).
 - o Bij aanwezigheid van eekhoornnesten worden in een straal van 30 meter rondom deze nestlocaties (verstoringvrije afstand) geen grootschalige werkzaamheden (kap- en graafwerkzaamheden) uitgevoerd, totdat de kwetsbare periode voorbij is.
 - o Binnen de verstoringvrije afstand wordt specifiek zorgvuldig gehandeld kleinschalige werkzaamheden (niet zijnde machinale graafwerkzaamheden of kapwerkzaamheden) moeten worden uitgevoerd. Dit kan bijv. door inzet van 1 persoon met geluidsarm handgereedschap).

4.2.6 Levendbarende hagedis

In de directe omgeving van de natuurbegraafplaats komt de levendbarende hagedis voor. Zwervende individuen van de bovengenoemde reptielen kunnen daarmee voorkomen binnen de plangebieden. Ook is het niet uitgesloten dat de levendbarende hagedis zich in de toekomst in het plangebied vestigt.

Bij de uitvoering van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de mogelijke aanwezigheid van de levendbarende hagedis. Om een negatief effect, zoals het doden van individuen, te voorkomen dienen onderstaande aanbevelingen in acht te worden genomen:

- Er wordt een periodieke monitoring uitgevoerd naar verspreiding van de levendbarende hagedis binnen de natuurbegraafplaats, zie paragraaf 4.4.
- Bij de planning van de werkzaamheden worden de meest recente inzichten uit de jaarlijkse of 5-jaarlijkse monitoring t.a.v. verspreiding van de levendbarende hagedis binnen de natuurbegraafplaats gebruikt. Indien de soort aanwezig is op de beoogde graflocatie wordt uitgeweken naar een alternatieve werklocatie.
- Voorafgaand aan de werkzaamheden wordt het plangebied geïnspecteerd door ecologisch deskundige van de terreinbeheerder om te inventariseren of er geschikt leefgebied binnen het invloedsgebied van de werkzaamheden is gelegen.
- Werkzaamheden worden zoveel mogelijk buiten de kwetsbare periode van de levendbarende hagedis uitgevoerd. Deze is afhankelijk van de voorgenomen werkzaamheden. Zie paragraaf 4.3.1 voor de kwetsbare perioden in relatie tot de verschillende werkzaamheden.
- Indien niet buiten de kwetsbare periode gewerkt kan worden dienen de volgende maatregelen in acht genomen te worden.
 - o Werkzaamheden worden in zo kort mogelijke aaneengesloten periode uitgevoerd.
 - o Bij gebruik van rijplaten om verdichting en insporing van de bodem te voorkomen dient rekening te worden gehouden met de aantrekkingskracht die deze hebben op reptielen (die schuilen daar graag onder). De noodzaak voor het gebruik van rijplaten dient te worden bepaald in samenspraak tussen de begeleidend ecooloog en de natuurbeheerder. Steekproefsgewijs dienen de rijplaten door een ecooloog of beheerder gecontroleerd te worden op aanwezigheid van reptielen.

4.2.7 Algemeen voorkomende zoogdier- en amfibiesoorten

Naast de in de voorgaande paragrafen beschouwde beschermde soorten, komen binnen de natuurbegraafplaats naar verwachting algemeen voorkomende zoogdier- en amfibiesoorten voor. Het gebruik, beheer en onderhoud van de natuurbegraafplaats hebben mogelijk een tijdelijk negatief effect op deze aanwezige soorten. Bij het gebruik, beheer en onderhoud van de natuurbegraafplaats ontstaat een risico op het doden of verwonden van individuen van algemene soorten (Wnb artikel 3.10 lid 1a). In het kader van de zorgplicht mogen deze soorten niet onnodig gedood of verstoord worden.

De mogelijk voorkomende zoogdier- en amfibiesoorten zijn in de provinciale verordening van de provincie Limburg vrijgesteld van ontheffing voor het vernielen van vaste rust- en verblijfplaatsen. Het doden van individuen van deze soorten blijft verboden, maar het vangen met als doel deze weer elders uit te zetten daarentegen is wel vrijgesteld van ontheffing.

Om negatieve effecten te beperken dienen de algemeen mitigerende maatregelen in acht te worden genomen zoals beschreven in paragraaf 4.1.1. Aanvullend hierop worden de volgende maatregelen geadviseerd:

- Indien algemeen voorkomende zoogdier- en amfibiesoorten worden aangetroffen op de plek waar werkzaamheden moeten worden uitgevoerd (bijv. het delven van een graf of beheer en onderhoud van het terrein) dienen deze verjaagd te worden of indien dat redelijkerwijs niet mogelijk is, gevangen en vrijgelaten te worden in het aanliggend gebied, buiten invloed van de werkzaamheden (minimaal 50 meter afstand tot werkzaamheden).
- Effecten op algemeen voorkomende zoogdier- en amfibiesoorten zijn te minimaliseren door de werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren in de minst kwetsbare periode (periode augustus - oktober).
- Waar mogelijk dient bestaande vegetatie (ook lage begroeiing) zoveel mogelijk gespaard te worden.

4.2.8 Bosmier

Op het terrein van de natuurbegraafplaats zijn 5 mierenhopen van bosmier aanwezig, zie afbeelding 3. Hoewel bosmieren met de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming in 2017 niet meer wettelijk beschermd zijn, is het, met het oog op de toekomstige inrichting en natuurontwikkeling van het bosgebied, waardevol om de

bestaande bosmierennesten binnen het plangebied te behouden. Bosmieren vervullen een belangrijke rol in het ecosysteem van het bos.

Bij de uitvoering van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van mierenhopen. Hierbij dienen onderstaande aanbevelingen in acht te worden genomen:

- Er wordt een periodieke monitoring uitgevoerd naar de aanwezigheid van mierenhopen binnen de natuurbegraafplaats, zie paragraaf 4.4.
- Bij de planning van de werkzaamheden worden de meest recente inzichten uit de jaarlijkse of 5-jaarlijkse monitoring t.a.v. mierenhopen binnen de natuurbegraafplaats gebruikt. Indien op een geplande werklocatie een mierenhoop aanwezig is, wordt uitgeweken naar een alternatieve werklocatie.
- Mierenhopen van bosmieren mogen niet worden verstoord, beschadigd of vernietigd. Om verstoring te voorkomen dient een afstand van 10 meter tot de mierenhopen te worden aangehouden bij werkzaamheden.

Afbeelding 3 toont de vindplaatsen van bosmierennesten, de locatie van de oude bijburch van de das en de nestlocatie van de grote bonte specht.

Afbeelding 3. Locaties van het waargenomen spechtennest, dassensporen en de bosmierennesten.

4.3 Richtlijnen voor werkzaamheden

Versillende mitigerende maatregelen die in de voorgaande paragraaf zijn beschreven hebben betrekking op de werkplanning. Deze zijn samengevoegd tot een werkkalender voor de werkzaamheden.

4.3.1 Werkkalender

Het wel of niet optreden van negatieve effecten op beschermde soorten is veelal afhankelijk van het moment waarop de werkzaamheden plaatsvinden. In tabel 2 zijn de kwetsbare perioden van de beschermde soorten weergegeven. Op basis van deze kalender kan bepaald worden wat de meest geschikte periode is om werkzaamheden uit te voeren.

Tabel 2. Optimale periode werkzaamheden gebaseerd op kwetsbare perioden van aangetroffen of verwachte soorten op de natuurbegraafplaats.

Plangebied	Optimale perioden werkzaamheden											
	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Broedvogels	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Vogels met jaarrond beschermd nest	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Vleermuizen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Eekhoorn	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Das (activiteiten buiten een straal van 20 meter van de hoofdburcht)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Das (activiteiten binnen een straal van 20 meter van de hoofdburcht)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Levendbarende hagedis (vegetatie verwijderen)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Levendbarende hagedis (verwijderen boomstompen en takken)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Levendbarende (graafwerkzaamheden)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Algemeen voorkomende zoogdier- en amfibiesoorten	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Bosmier (activiteiten binnen een straal van 20 meter van een mierenhoop)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
■	Werkzaamheden toegestaan, mits rekening wordt gehouden met de mitigerende maatregelen beschreven in dit EWP.											
■	Werkzaamheden mogelijk, mits rekening wordt gehouden met de mitigerende maatregelen, beschreven in dit EWP en wordt samengewerkt met een deskundig ecooloog conform dit EWP											
■	Werkzaamheden in principe niet mogelijk. Indien toch gewerkt moet worden in deze perioden, dient advies gevraagd te worden aan een deskundig ecooloog.											

4.3.2 Afwijkingen van het ecologisch werkprotocol

In acht neming van de beschreven mitigerende maatregelen en de werkkalender voorkomt zoveel mogelijk dat de verbodsbepalingen van de Wnb worden overtreden. Indien afwijking van de mitigerende maatregelen noodzakelijk is, dient advies ingewonnen te worden van een deskundig ecooloog. De natuurbeheerder kan in dit geval ook worden gezien als deskundig ecooloog, mits deze persoon ook daadwerkelijk deskundig is op het gebied van de aanwezige soorten en de beoogde natuurontwikkeling. Deze beoordeelt of de voorgestelde wijziging leidt tot negatieve effecten op beschermde diersoorten. Dit kan betekenen dat extra mitigerende of compenserende maatregelen getroffen moeten worden. Indien dit niet mogelijk blijkt en overtreding van de Wet natuurbescherming dreigt, kan de voorgenomen wijziging in de werkwijze niet doorgaan. De werkwijze zal dan moeten worden herzien, of er dient een ontheffing van de Wnb aangevraagd te worden.

4.3.3 Handelswijze bij aantreffen van beschermde soorten

Ondanks alle voorzorgmaatregelen is het mogelijk dat er tijdens de uitvoering van de werkzaamheden niet eerder bemerkte beschermde planten of dieren worden aangetroffen. Indien een van de werknemers bewoonde nesten (eieren), holen of individuen van beschermde planten- of diersoorten op het terrein aantreft, dan dient deze direct contact op te nemen met de natuurbeheerder of begeleidend ecooloog van de werkzaamheden.

Aangetroffen beschermde dieren die vallen onder de vrijstelling van de provincie Limburg (bijlage 2), dienen te worden verplaatst of verjaagd, zodat sterfte of verwonding wordt voorkomen. Verblijfplaatsen worden in ieder geval tijdens de voortplantingsperiode van de betreffende soort ontzien.

Indien er beschermde planten of diersoorten worden aangetroffen die niet onder de vrijstelling van provincie Limburg vallen, mogen de werkzaamheden niet gestart of vervolgd worden, voordat advies is ingewonnen van een ecooloog. Deze gaat na op welke wijze er verantwoord kan worden gehandeld. Mogelijk is voor de voortgang van de werkzaamheden een ontheffing van de Wnb noodzakelijk.

4.4 Nazorg en monitoring

Om de natuurontwikkeling op de natuurbegraafplaats te volgen wordt nazorg in de vorm van een beknopt monitoringsprogramma opgezet. Dit bestaat uit de volgende onderdelen:

- Gedurende de eerste 5 jaar na aanleg wordt jaarlijkse monitoring van het terrein uitgevoerd om te bepalen of de gegevens uit de natuuronderzoeken nog actueel zijn en om de ecologische ontwikkeling van het terrein vast te stellen. Deze monitoring wordt uitgevoerd door een deskundig ecooloog van een gecertificeerde externe partij die bij voorkeur door Brana is aangewezen. Deze monitoring richt zich in het bijzonder op de verspreiding van vogels met jaarrond beschermde nesten, verblijfplaatsen van vleermuizen, das, levendbarende hagedis en bosmier binnen de natuurbegraafplaats. Ook wordt gekeken Eventueel nieuw aangetroffen beschermde soorten worden eveneens gerapporteerd. Daarnaast wordt de geleidelijke omvorming van het bos van natuurbeheertype N16.03 "Droog bos met productie" naar natuurbeheertype N15.02 "Dennen-, eiken-, en beukenbos" gevolgd. Ecologisch waardevolle ontwikkelingen worden vastgelegd en veilig gesteld zodanig dat er geen ingrepen op de betreffende locatie kunnen plaatsvinden.
- Na de eerste 5 jaar na aanleg wordt een 5-jaarlijkse monitoring op de natuurbegraafplaats m.b.t. natuurbeheer uitgevoerd door een deskundig ecooloog van een gecertificeerde externe partij die bij voorkeur door Brana is aangewezen. Deze monitoring richt zich in het bijzonder op de verspreiding van vogels met jaarrond beschermde nesten, verblijfplaatsen van vleermuizen, das, levendbarende hagedis en bosmier binnen de natuurbegraafplaats. Eventueel nieuw aangetroffen beschermde soorten worden eveneens gerapporteerd. Daarnaast wordt de geleidelijke omvorming van het bos van natuurbeheertype N16.03 "Droog bos met productie" naar natuurbeheertype N15.02 "Dennen-, eiken-, en beukenbos" gevolgd. Ecologisch waardevolle ontwikkelingen worden vastgelegd en veilig gesteld zodanig dat er geen ingrepen op de betreffende locatie kunnen plaatsvinden.

5 BRONNENLIJST

BIJ12, 2017a. Kennisdocument Buizerd *Buteo buteo*. Versie 1.0, juli 2017.

BIJ12, 2017b. Kennisdocument Das *Meles meles*. Versie 1.0, juli 2017.

BIJ12, 2017c. Kennisdocument Levendbarende hagedis *Zootoca vivipara*. Versie 1.0, juli 2017.

Kragten, 2022a. Natuurbegraafplaats Herenvennenweg te Weert, Verkennend flora- en faunaonderzoek. Rapportnummer: WEE101-FF-Def-V2. Kragten, 31 mei 2022, Herten.

Kragten, 2022b. Natuurbegraafplaats Weerterland, Plan van aanpak - Natuur. Rapportnummer: WEE101-RAP-FF-PVA Natuurbegraafplaats Weerterland-Definitief 6.0. Kragten, 15 december 2022, Herten.

Kragten, 2022c. Duurzame Gebiedsontwikkeling Natuurbegraafplaats Weerterland

Kragten, 2023. Natuurbeheerplan, Natuurbegraafplaats Weerterland. Rapportnummer: WEE159-0001. Kragten, 3 mei 2023, Herten.

Netwerk Groene Bureaus, 2021. Vleermuisprotocol 2021.

VBNE, 2022. Gedragscode soortenbescherming bosbeheer 2022. 17 augustus 2022

Websites

www.ravon.nl

www.sovon.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.vlinderstichting.nl

www.vogelbescherming.nl

www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGEN

B1 NATUURBESCHERMING

In deze bijlage vindt een beknopte toelichting plaats op de bescherming van planten- en diersoorten en Natura 2000-gebieden onder de Wet natuurbescherming. Daarnaast wordt een korte toelichting gegeven op beschermde natuur die valt onder het Natuurnetwerk Nederland, welke is vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Daarnaast wordt aangegeven of sprake is van provinciale gebiedsbescherming binnen of nabij het plangebied.

B1.1 Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming is van kracht sinds 1 januari 2017 en regelt zowel de bescherming van planten- en diersoorten, als de bescherming van Natura 2000-gebieden en houtopstanden. Daarmee vervangt de Wet natuurbescherming de inmiddels vervallen Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet.

Op grond van de Wet natuurbescherming zijn aan Gedeputeerde Staten van de provincies diverse bevoegdheden toegekend. De provincies zijn met ingang van de Wet natuurbescherming (in de meeste gevallen) bevoegd gezag voor ontheffingen, vergunningen en meldingen op grond van deze wet. De provincies hebben allen voor hun eigen provincie de bevoegdheden uitgewerkt in verordeningen of beleidsregels. In de provinciale regelingen komen de volgende thema's aan de orde: faunabeheer, jacht, schadebestrijding, vrijstelling soorten, gebiedsbescherming, houtopstanden en natuurbesluit. Voor zover relevant, is in de onderstaande paragrafen aandacht besteed aan de provinciale uitwerking van de Wet natuurbescherming.

B1.1.1 Bescherming planten- en diersoorten

Bescherming op grond van de Wet natuurbescherming

Hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming regelt de bescherming van planten- en diersoorten. De wet maakt onderscheid tussen drie beschermingsregimes: Vogelrichtlijnsoorten, Habitatrichtlijnsoorten en andere soorten.

Vogelrichtlijnsoorten

Voor Vogelrichtlijnsoorten zijn de relevante verbodsbepalingen, in het kader van een verkennend flora- en faunaonderzoek, opgenomen in artikel 3.1. Op grond van dit artikel is het verboden:

- Opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels te doden of te vangen.
- Opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- Opzettelijk vogels te verstoren. Dit verbod is alleen van toepassing wanneer hierdoor een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding optreedt.

Een ontheffing van de verbodsbepalingen voor Vogelrichtlijnsoorten kan worden verleend door Gedeputeerde Staten. Provinciale Staten hebben onder deze wet de bevoegdheid gekregen tot het verlenen van vrijstellingen, opgenomen in provinciale verordeningen. Ontheffingen of vrijstellingen worden alleen verleend wanneer is aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn en wanneer sprake is van (o.a.) een belang:

- In het kader van volksgezondheid of openbare veiligheid.
- In het kader van de veiligheid van het luchtverkeer.
- In het kader van bescherming van flora en fauna.

Daarbij wordt tevens getoetst of de staat van instandhouding van de soort niet verslechtert.

Nest- en rustplaatsen van vogels – jaarrond beschermde nesten

Voor een aantal vogelsoorten geldt dat het nest ook buiten het broedseizoen beschermd is. Hiertoe is door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit in 2009 een indicatieve lijst met soorten opgesteld. De provincies Limburg en Overijssel hebben hiervoor inmiddels eigen beleid ontwikkeld. Voor de andere 10

provincies geldt dat de opgestelde lijst door het Ministerie van LNV gehanteerd wordt. Hierbij zijn vijf categorieën vaste nesten te onderscheiden:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, daarbuiten in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (bijvoorbeeld steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De fysieke voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (bijvoorbeeld roek, gierzwaluw, huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die (vrijwel) elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De fysieke voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (bijvoorbeeld ooievaar, kerkuil, slechtvalk).
4. Nesten van vogels die jaar in, jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (bijvoorbeeld boomvalk, buizerd, ransuil).
5. Nesten van vogels die vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar tevoren hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (bijvoorbeeld oeverzwaluw, ekster en groene specht). Een omgevingscheck door een deskundige dient uit te wijzen of in de omgeving voldoende gelegenheid is om zelfstandig een nieuw nest te bouwen of te zoeken.

Habitatrichtlijnsoorten

De relevante verbodsbepalingen, in het kader van een verkennend flora- en faunaonderzoek, voor Habitatrichtlijnsoorten zijn opgenomen in artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Dit artikel stelt een verbod op het:

- Opzettelijk doden of vangen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV onderdeel a van de Habitatrichtlijn, bijlage II van het Verdrag van Bern of bijlage I van het verdrag van Bonn.
- Opzettelijk verstoren van dieren van genoemde soorten.
- Opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren van genoemde soorten.
- Opzettelijk beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren van genoemde soorten.
- Opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV onderdeel b van de Habitatrichtlijn, bijlage I van het Verdrag van Bern.

Ook voor de verbodsbepalingen voor Habitatrichtlijnsoorten kunnen Gedeputeerde Staten een ontheffing verlenen en kunnen Provinciale Staten bij verordening vrijstellingen verlenen. Ontheffingen of vrijstellingen worden alleen verleend, wanneer is aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn en wanneer sprake is van (o.a.) een belang:

- In het kader van bescherming van flora en fauna of de instandhouding van natuurlijke habitats.
- In het kader van volksgezondheid, openbare veiligheid of andere redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Daarbij wordt tevens getoetst of er afbreuk gedaan wordt aan het streven om de populaties binnen het natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Andere soorten

Tot slot zijn een aantal planten- en diersoorten in de Wet natuurbescherming aangewezen als nationaal beschermde soorten. Deze soorten zijn alleen beschermd op grond van de Nederlandse wet en zijn niet genoemd in Europese richtlijnen of verdragen. De relevante verbodsbepalingen, in het kader van een verkennend flora- en faunaonderzoek, voor de nationaal beschermde soorten zijn opgenomen in artikel 3.10 van de wet. Het is verboden:

- Opzettelijk in het wild levende dieren van de nationaal beschermde soorten te doden of te vangen.

- Opzettelijk vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren van nationaal beschermde soorten te beschadigen of vernielen.
- Opzettelijk planten van de nationaal beschermde soorten te plukken, verzamelen, af te snijden, ontwortelen of te vernielen.

Wederom is Gedeputeerde Staten bevoegd ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen en kunnen Provinciale Staten bij verordening vrijstellingen verlenen. Hiervoor gelden dezelfde regels als voor Habitatrichtlijnsoorten, waarbij de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling aanvullend ook verband kan houden met (o.a.):

- Ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van een gebied en het daaropvolgend gebruik van het gebied.
- Bestendig beheer of onderhoud in landbouw en bosbouw.
- Bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen of in het kader van natuurbeheer.
- Bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een gebied.
- Algemeen belang.

Daarbij wordt tevens getoetst of er afbreuk gedaan wordt aan het streven om de populaties binnen het natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Gedragscodes

De verboden die in de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 zijn neergelegd, zijn niet van toepassing wanneer wordt gehandeld volgens een door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode. Gedragscodes kunnen worden opgesteld voor handelingen in het kader van bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkeling of inrichting. Toepassing van een goedgekeurde gedragscode waarborgt dat zorgvuldig wordt gehandeld.

Provinciale verordeningen

Op grond van de Wet natuurbescherming hebben Provinciale Staten de bevoegdheid om in provinciale verordeningen algemene vrijstellingen te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in de wet. Van deze bevoegdheid hebben de verschillende provincies gebruik gemaakt. Dit betekent, dat de bescherming die soorten genieten, kan verschillen tussen provincies. De consequenties van de verordening van de provincie Limburg voor de bescherming van planten- en diersoorten zijn hieronder kort beschreven.

De provincie Limburg heeft de Wijzigingsverordening Hoofdstuk 3 Natuur van de Omgevingsverordening Limburg 2014 vastgesteld. In paragraaf 3.8 van deze wijzigingsverordening zijn vrijstellingen opgenomen voor beschermde diersoorten.

Voor verschillende nationaal beschermde diersoorten verleent Provinciale Staten vrijstelling van het verbod op het vangen van dieren en het beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen van dieren ten behoeve van ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer en onderhoud (zie bijlage 3). Voor enkele dieren geldt de vrijstelling alleen in een specifieke periode van het jaar. Daarnaast zijn voor het vangen van dieren zijn voorschriften opgenomen ten aanzien van de vangmethoden en is het vangen van dieren alleen toegestaan, wanneer het niet mogelijk is om dieren te verjagen van de locatie waar de werkzaamheden plaatsvinden.

B1.1.2 Bescherming natuurgebieden

Hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden). Deze gebieden vormen, samen met Natura 2000-gebieden in andere Europese landen, een samenhangend geheel van natuurgebieden voor behoud, ontwikkeling en herstel van de Europese biodiversiteit. In Nederland zijn ruim 160 Natura 2000-gebieden aangewezen. De ecologische doelen (instandhoudingsdoelstellingen) die in deze gebieden worden nagestreefd, zijn vastgelegd in de Aanwijzingsbesluiten.

In paragraaf 2.3 van de Wet natuurbescherming zijn regels opgenomen voor de beoordeling van effecten van plannen, projecten en andere handelingen op Natura 2000-gebieden.

Voor het realiseren van projecten of verrichten van andere handelingen – ongeacht of zij plaatsvinden binnen of buiten de begrenzing van een Natura 2000-gebied – is een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming nodig, wanneer zij de kwaliteit van de natuurlijke habitattypen of de habitattypen van soorten kunnen verslechteren of een verstoring effect kunnen hebben op soorten waarvoor het gebied is aangewezen. De instandhoudingsdoelstellingen die voor het gebied zijn opgesteld zijn leidend bij de beoordeling van de effecten. Gedeputeerde Staten van de provincie zijn bevoegd om een vergunning te verlenen voor projecten die kunnen leiden tot negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen. Bij vergunningaanvraag dient de initiatiefnemer een zogenaamde “passende beoordeling” in te dienen. Vergunning wordt verleend, wanneer uit deze passende beoordeling blijkt dat de natuurlijke kenmerken van het gebied met zekerheid niet worden aangetast óf wanneer, indien wel sprake is van aantasting van de natuurlijke kenmerken, wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- Er zijn geen alternatieve oplossingen.
- Er is sprake van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard.
- Er worden compenserende maatregelen getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van het Natura 2000-gebied behouden blijft.

B1.1.3 Bescherming houtopstanden

Tot slot regelt hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming de bescherming van houtopstanden. Het hoofdstuk ziet alleen toe op houtopstanden van minimaal 10 are of rijbeplantingen van meer dan twintig bomen, gelegen buiten de door de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom. Houtopstanden op erven en in tuinen, fruitbomen, windschermen om boomgaarden, kerstbomen en kweekgoed en populieren- en wilgenopstanden langs (water)wegen en landbouwgronden en ten behoeve van biomassa-productie (onder voorwaarden) vallen niet onder de werking van de Wet natuurbescherming.

Kap van (delen van) houtopstanden dient vooraf gemeld te worden bij Gedeputeerde Staten. De provincie stelt bij verordening eisen aan de manier waarop deze melding moet worden gedaan. De geveld houtopstand moet binnen drie jaar na kap worden herplant op deze locatie. Ook aan de wijze van herplant kunnen provincies bij verordening eisen stellen. Tevens kunnen provincies vrijstelling verlenen van de herplantplicht.

Daarnaast stellen gemeenten veelal aanvullende regels op ten aanzien van de kap van bomen (kapvergunningplicht). Deze regels betreffen meestal alleen de kap van bomen binnen de bebouwde kom en/of de kap van waardevolle of monumentale bomen.

B1.2 Provinciale gebiedsbescherming

Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur, EHS) dat globaal is aangewezen in het Structuurschema Groene Ruimte, is op provinciaal niveau uitgewerkt en exact begrensd. Binnen de provincie Limburg is deze begrenzing uitgewerkt in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014.

Het ruimtelijk beleid voor het Nationaal Natuurnetwerk (NNN) is erop gericht de wezenlijke kenmerken van de gebieden te ontwikkelen, herstellen en behouden. Derhalve is voor het NNN het ‘nee, tenzij’-regime ingevoerd. Volgens dit regime dient allereerst vastgesteld te worden of de geplande ingreep significant negatieve effecten heeft op de in het NNN-gebied aanwezige wezenlijke kenmerken en waarden. Wanneer dit zo is, geldt in principe dat de ingreep geen doorgang kan vinden. Uitzondering geldt alleen voor ingrepen waarbij sprake is van groot openbaar belang en waarbij geen alternatieven voor de plannen beschikbaar zijn. In dat geval dient compensatie van de aangetaste waarden plaats te vinden (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit et al., 2007).

Met het opnemen van de Goudgroene natuurzone in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014 (POL2014) wordt invulling gegeven aan de opdracht die de provincies van het rijk hebben gekregen voor de begrenzing van het Nationaal Natuurnetwerk, en de verankering daarvan in het provinciale planologische beleid. Met de aanwijzing van de zilvergroeene en bronsgroeene natuur- en landschapzones stimuleert de provincie het behoud

en de ontwikkeling van natuur en landschap ook buiten de goudgroene zone. In onderstaand kader zijn deze natuur- en landschapszones verder toegelicht.

Goudgroene natuurzone

De goudgroene natuurzone vormt het Limburgse deel van het Nationaal Natuurnetwerk. Binnen de goudgroene zone streeft de provincie naar behoud en beheer van de reeds aanwezige natuur en de ontwikkeling van nieuwe natuur.

Zilvergroene natuurzone

De zilvergroene natuurzone betreft veelal overgangszones rondom de goudgroene natuurzone tussen deze natuurgebieden en overig gebied. Binnen de zilvergroene natuurzone staat het benutten van kansen voor natuur en landschap centraal. De zilvergroene natuurzone maakt geen onderdeel uit van het Nationaal Natuurnetwerk, maar ondersteunt wel de functionaliteit en effectiviteit van de goudgroene natuurzone. De provincie stimuleert de ontwikkeling van natuur en landschap binnen de zilvergroene zones met subsidies en natuurcompensaties.

Bronsgroene landschapszone

De bronsgroene landschapszone omvat de landschappelijk waardevolle beekdalen en bufferzones rond bestaande natuurgebieden met de daarin aanwezige (extensievere) landbouwgebieden, monumenten, kleinere landschapselementen, waterlopen e.d. Een kwart van de bronsgroene landschapszone wordt gevormd door het winterbed van de Maas. In Zuid-Limburg omvatten deze zones ook de steilere hellingen, droogdalen en de belangrijkste landschappelijke verbindingen naar het Maasdal. Het beleid binnen de bronsgroene landschapszone is er op gericht om de landschappelijke kernkwaliteiten te behouden, te beheren, te ontwikkelen en te beleven. Deze zone bestaat hoofdzakelijk uit landbouwgronden. Binnen deze zone komen op bestemmingsplanniveau andere bestemmingen en functies voor, zoals infrastructuur, woningen, toeristische voorzieningen e.d.

Provinciale Omgevingsvisie Limburg

In het kader van de aankomende Omgevingswet, is in de Provinciale Omgevingsvisie Limburg (POVI) de lange termijn visie van het provinciaal beleid beschreven. Deze opvolging van het huidige POL 2014 is in oktober 2021 vastgesteld door Provinciale Staten.

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van het POL 2014 zijn dat de ambitie van het natuurbeleid in de provincie Limburg is gewijzigd van het in stand houden van biodiversiteit naar het in stand houden en versterken, waar mogelijk. In de aanpak van de Goudgroene Natuurzone, waarvan de naam is gewijzigd in Natuurnetwerk Limburg, is de focus verlegd van de kwantitatieve opgave naar hoogwaardige kwalitatieve inrichting van nieuwe natuur in het Natuurnetwerk Limburg. De Zilvergroene Natuurzone en Bronsgroene Landschapszone zijn hierbij samengevoegd tot de Groenblauwe mantel.

In de natuuraanpak krijgen de stikstofaanpak en natuurherstel ruim aandacht. Er is ook meer aandacht voor areaal en kwaliteit in bossen, aansluitend op de landelijke bossenstrategie. Nieuw is de beoogde transformatie van de drie nationale parken tot regionale landschappen. Tot slot is er aandacht voor het beheer van populaties wilde dieren.

B2 PROVINCIALE VRIJSTELLING

Provinciale Staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Ten behoeve van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en bestendig beheer en onderhoud heeft de provincie Limburg een vrijstelling verleend voor de soorten zoals opgenomen in de onderstaande tabel.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Periode vrijstelling
Zoogdieren		
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>	Gehele jaar
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>	Gehele jaar
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>	Gehele jaar
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>	Gehele jaar
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>	Gehele jaar
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>	Maart-april en juli t/m november
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	Gehele jaar
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>	Gehele jaar
Haas	<i>Lepus europaeus</i>	Gehele jaar
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>	Gehele jaar
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>	Gehele jaar
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	Gehele jaar
Ondergrondse woelmuis	<i>Microtus subterraneus</i>	Gehele jaar
Ree	<i>Capreolus</i>	Gehele jaar
Rosse woelmuis	<i>Myodes glareolus</i>	Gehele jaar
Steenmarter	<i>Martes foina</i>	15 augustus t/m februari
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>	Gehele jaar
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>	Gehele jaar
Vos	<i>Vulpes</i>	Gehele jaar
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>	Gehele jaar
Woelrat	<i>Arvicola amphibius</i>	Gehele jaar
Amfibieën		
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	Gehele jaar
Gewone pad	<i>Bufo</i>	Gehele jaar
Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	Gehele jaar
Meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>	Gehele jaar
Middelste groene kikker	<i>Rana esculenta</i>	Gehele jaar
Reptielen		
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>	Juli, augustus en september
Levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>	15 augustus t/m 15 oktober

B3 AKKOORDVERKLARING UITVOERENDE PARTIJ OF AANNEMER

Ondergetekende, Naam: _____
Geboortedatum: _____
Onderneming (uitvoerende partij): _____
Rol/Mandaat binnen onderneming: _____

Verklaart voorliggend Ecologisch Werkprotocol (EWP) 'Nieuwe Natuur N2000 Maasduinen' met bijlagen te hebben ontvangen, kennis te hebben genomen van de inhoud, hiermee in te stemmen en zich te houden aan de regels en bepalingen zoals vermeld in het protocol. Voorts verklaart ondergetekende dat bovenstaande van toepassing is voor alle werknemers die namens de onderneming (in opdracht van of onder aanneming voor de Provincie Limburg) werkzaamheden uitvoeren op en in de directe omgeving van het projectgebied. Een volledig exemplaar van dit protocol en het bijgehouden logboek dient te allen tijde tijdens uitvoering van de werkzaamheden op het werk aanwezig te zijn.

Voor akkoord,

Naam onderneming: _____

Datum: _____

Handtekening: _____

B4 LOGBOEK

Onderstaand schema moet ingevuld worden bij uitvoering van mitigerende maatregelen.

Handeling en soort	Datum	Bufferlocatie	Paraaf deskundig ecoloog	Eventuele bijzonderheden/opmerkingen

